

8. SINIF

ALTIN NOTLAR

T.C. İNKILAP TARİHİ ve ATATÜRKÇÜLÜK

AHMET KARTAL- MUSTAFA PETEK

I. DÖNEM II. ÜNİTE DERS NOTU
SINAV ÖNCESİ **NARTEST** HEDİYESİDİR!

II. ÜNİTE: MİLLİ UYANIŞ; BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

Kazanım 1. Birinci Dünya Savaşı'nın sebeplerini ve savaşın başlamasına yol açan gelişmeleri kavrar.

I. DÜNYA SAVAŞI (1914-1918)

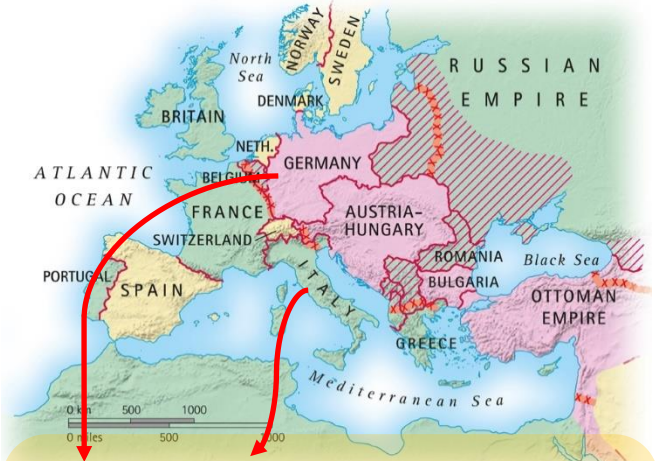
I. Dünya Savaşı Nedenleri

Avusturya-Macaristan veliahdının Sırp tarafından öldürülmesi Birinci Dünya Savaşı'nın görünür sebebi iken savaşın asıl sebebi ekonomik çıkar çatışmasıdır.

Balkanlarda Milliyetçilik Akımı'nın etkileri hüküm sürüyordu. Rusya Panis Slavizm Politikası ile Balkanlarda egemenlik kurmak istiyordu. Bu durum Balkanlarda çıkarı olan Avusturya-Macaristan imparatorluğunun işine gelmiyordu.

Ayrıca Avusturya-Macaristan Bosna Hersek'in kendi toprağı iddiasında bulunuyor, Sırbistan ise bu iddiayı kabul etmiyordu.

Almanya ve İtalya Siyasi (Milli) birliklerini geç sağlamışlardı. Bundan dolayı sömürgecilğe de geç başlamışlardı. Sömürgecilğe başladıklarında Dünya üzerinde elverişli sömürge alanları azalmıştı. Özellikle Almanya, İngiltere'nin elinde bulunan sömürge topraklarına saldırmaya başladı.

Almanya güçlü bir devlet olarak siyasi birliğini kurduktan sonra Fransa'nın elinde bulunan Alsas-Loren Bölgesi'ne (Alsas Loren Bölgesi: Değerli Kömür Yataklarına sahip bir bölge) göz dikti. Yapılan savaşla yeraltı kaynakları bakımından zengin olan bu bölgeyi Fransa'dan aldı. Bölgeyi Almanya'dan geri almak isteyen Fransa Almanya'ya karşı İngiltere ile ittifak kurmaya başladı.

Bu savaş öncesi İngiltere ve Fransa elde ettikleri sömürgeleri korumak, Almanya ve İtalya'nın yeni sömürgeler elde etme istekleri, bu ülkelerin birbirleri ile çıkar çatışması yaşamalarına neden olmuştur.

Almanya ve İngiltere'nin büyük rekabetleri dünya üzerinde bloklajmalarına neden olmuştur. Bunun sonucunda 1893 tarihinde İttifak Devletleri, 1907 tarihinde ise İtilaf Devletleri bloğu kurulmuştur. İtilaf Devletleri'nin lideri İngiltere, İttifak Devletlerinin ise Almanya'dır.

I. DÜNYA SAVAŞI (1914 – 1918)

İTTİFAK DEVLETLERİ	İTİLAF DEVLETLERİ
➤Osmanlı Devleti ➤Almanya ➤Avusturya- Macaristan ➤Bulgaristan	➤İngiltere ➤Fransa ➤Rusya ➤İtalya ➤Yunanistan
Bulgaristan başlangıçta İtilaf Devletleri'nin yanında savaşırken daha sonra İttifak devletlerine katılmıştır.	Rusya 1917 yılında savaştan çekilmiştir. Yunanistan başlangıçta değil sonradan İtilaf devletlerine katılmıştır.

Kazanım 2. Birinci Dünya Savaşında Osmanlı Devleti'nin durumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Katılması: Balkan savaşlarından yenik çıkan Osmanlı Devleti perişan ve yoksuldu. Bundan dolayı I. Dünya Savaşı çıktığında tarafsızlığını ilan etti. Anlaşma Devletleri de savaşın geniş alana yayılmaması ve sömürgelerindeki Müslümanların isyan etmemesi için (İngiltere Grubu) bu fikri destekliyordu.

Dönemin padişahı V. Mehmet Reşat savaş çıkınca;

- Osmanlı Devleti'nin tarafsız olacağını ilan etti.
 - Kapitülasyonların tek tarafı olarak kaldırıldığını ilan etti.
- (Bu iki durum Osmanlı Devleti' tarafsızlığını gösterir.)
- Ülke içinde seferberlik ilan edilerek olası savaş durumu için hazırlık yapılmıştır.

Almanlar, Osmanlı İmparatorluğunun kendi saflarında savaşa girmesini istiyordu. Çünkü;

- Osmanlı Devletinin yeni cephele açmasıyla Almanya'nın üzerindeki savaş yükü azalacaktı.
- Osmanlı Devleti'nin insan gücünden askeri olarak yararlanılacaktı.
- Halife'nin cihat ilan etmesi ile İngiliz ve Fransızlar'ın sömürgelerinde Müslümanların bu devletlere karşı isyan edecekleri düşünülüyordu.
- İngiltere'nin sömürgelerine giden yolun Osmanlı Devleti topraklarından geçmesi Almanya için büyük bir fırsattı.

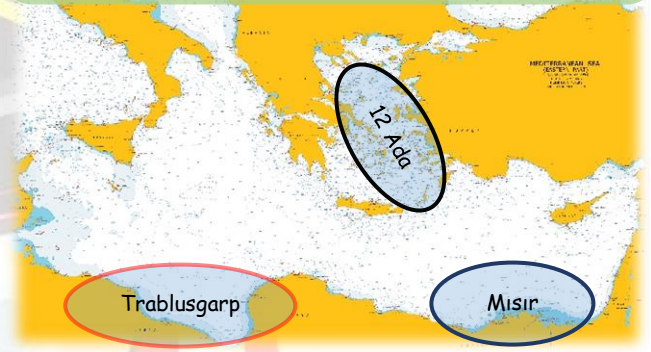
Savaşa Almanya'nın yanında girme konusunda ısrar edilmesinin nedenleri ise;

- Yönetimdeki İttihat ve Terakki liderlerinin Alman hayranlığı
- Almanya'nın savaşı kazanacağına olan inançtır.

Osmanlı Devleti ise savaşa katılarak şunları hedefliyordu;

- Siyasi yalnızlıktan kurtulmak
- Son dönemde kaybettiği topraklar geri almak
- Doğu Akdeniz üzerinde hakimiyet sağlamak

Osmanlı Devleti Mısır'ı, Trablusgarp'ı ve Balkan Savaşlarında İtalya'ya bırakmak zorunda kaldığı 12 Adayı geri alarak **Doğu Akdeniz**'deki hakimiyetini arttırmak istiyordu.

Osmanlı'nın Savaşa Girmesine Neden Olan Olay

Goeben

Almanlara ait Goeben-Breslaw İngiliz donanmasının önünden kaçarak İstanbul'a geldiler ve Osmanlı Devletine sığındılar. Osmanlı Devleti bu iki gemiyi satın aldığını söyledi. Daha sonra bu iki geminin isimlerini **Yavuz** ve **Midilli** olarak değiştirdi.

Breslaw

Bu gemiler Enver Paşa'nın talimatıyla Karadeniz'e açılarak Rus limanlarını topa tuttu. Böylece Osmanlı Devleti de I. Dünya Savaşına katılmış oldu. (03Ekim1914)

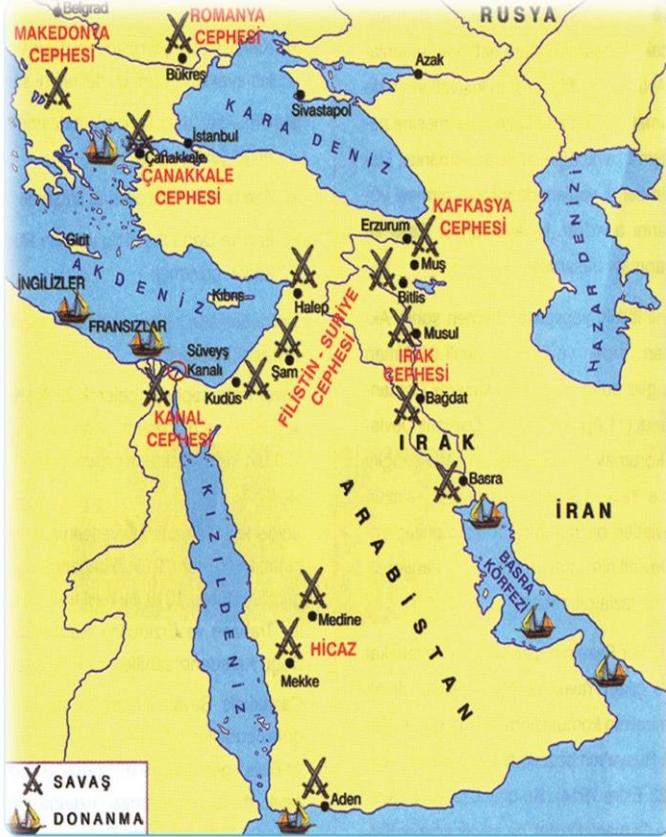
Rusya, İngiltere ve Fransa Osmanlı Devleti'ne savaş açınca; Osmanlı Devleti de 14 Kasım 1914'te Kutsal Cihat ilan etmiştir.

Osmanlı Devleti'nin cihat ilan etmekteki amacı tüm Müslümanları İtilaf Devletlerine karşı savaşa sokmak ve İtilaf Devletleri içindeki Müslüman halkı ayaklandırmaktı.

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Girmesinin Sonuçları

1. Yeni cepheleler açılmıştır.
2. Savaş daha geniş alana yayılmış ve uzamıştır.
3. Almanya ve müttefikleri avantaj sağlamıştır.
4. Savaş Orta Doğu'ya kaymıştır.
5. İngiliz sömürge yolları tehlike altına girmiştir.
6. Rusya'nın İtilaf devletleri ile bağlantısı zedelenmiştir.

Osmanlı Devleti'nin Savaşığı Cepheleler

Kafkasya Cephesi

- Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşında açtığı ilk cephelelerdir.
- Osmanlı Ordusu Sarıkamış'ta salgın hastalık, açlık, soğuk gibi afetler yüzünden 90 bin askerini şehit verdi.
- Rus ordusu ile birlikte gelen ve bölgede bulunan Ermenilerin saldırıları artınca Osmanlı Devleti çıkardığı "Tehcir veya Zorunlu Göç Yasası" ile bölgede bulunan Ermenilerin bir kısmını yine Osmanlı toprağı olan Suriye ve Irak'a gönderdi.
- Mustafa Kemal Çanakkale savaşlarından sonra Muş ve Bitlis'i düşman işgalinden kurtardı.
- 1917 yılında Rusya'da çıkan Bolşevik İhtilali Rusların bu bölgeleri kendiliğinden terk etmelerine neden oldu.
- Rusya Brest Litovsk Anlaşması'yla Kafkasya Cephesi kapanmış oldu.

Osmanlı Devleti Kafkasya Cephesi'nde savaşı kaybetmesine rağmen savaş sonunda imzalanan Brest Litovsk Antlaşması ile daha önce kaybettiğı toprakları geri almıştır.

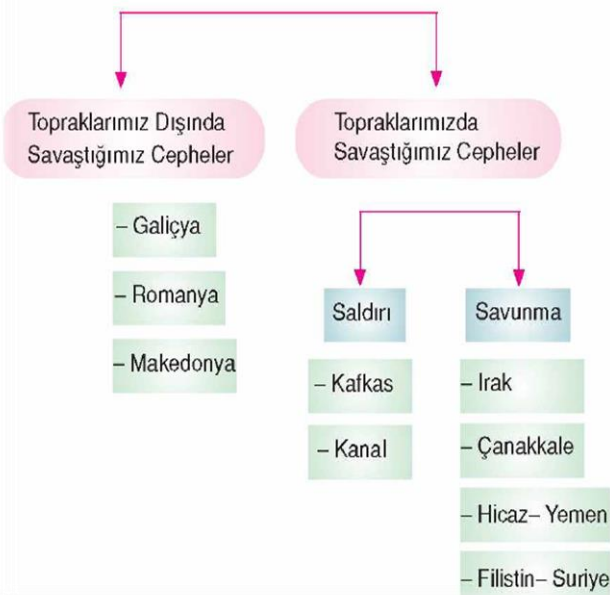
Kanal Cephesi

- Bu cephe Almanların isteğı üzerine açılmıştır. Amaç Mısır'da Osmanlı hâkimiyetini yeniden sağlamak ve Süveyş Kanalı'nı ele geçirip, İngiltere'nin Hindistan yolunu kesmektir.
- Almanlar'ın hedefi İngiltere'nin sömürgelerinden gelen yardımların da yolu kapatılmasını sağlamaktır.
- Osmanlı'nın ikinci taarruz cephesidir.
- Osmanlı'nın ilk kapanan cephesidir.
- Bu cephede Araplar'dan beklediğimiz desteğı görmediğimiz gibi Araplar İngilizler ile işbirliği yapıp Osmanlı'ya karşı mücadele ettiler.
- Osmanlı Devleti bu cephede başarısız oldu.

Kanal Cephesi'nde Araplar'ın İngilizler ile işbirliği yapması "İslamcılık" fikir akımının etkisini kaybettiğini ve Halife'nin cihat çağrısının beklenen etkiyi göstermediğini ortaya çıkarmaktadır.

I. Dünya Savaşında Cepheleler

Çanakkale Cephesi

Cephenin açılış amaçları şunlardır:

- Rusya'nın savaş içinde kalmasını sağlama,
- Boğazların ele geçirilmesi ve İstanbul'un işgal edilmesi ile, Osmanlı Devleti'ni savaş dışı bırakma,

18 Mart 1915'te teknik bakımdan üstün olan İtilaf Devletleri Boğazı geçmek için deniz hareketine başlasalar da başarılı olamadılar. Bunun üzerine karadan ilerlemek için Gelibolu'ya asker çıkardılar. İngiliz ve Fransız sömürgelerinden de birçok asker getirdiler. Tarihin en kanlı kara savaşları burada meydana geldi. Türk Askeri Conkbayırı, Anafartalar, Arıburnu bölgelerinde Mustafa Kemal'in önderliğinde başarılı savunma savaşları yaparak İtilaf Devletleri'nin Çanakkale'den geçişine izin vermediler.

Savaşın Sonuçları:

- I. Dünya Savaşının uzamasına neden oldu.
- İtilaf Devletlerinin yardımı Rusya'ya ulaşmadığı için çarlık rejimi yıkılarak yerine Bolşevik rejim kuruldu ve Ruslar I. Dünya Savaşından çekildi.
- Bulgaristan İttifak Devletleri yanında savaşa katıldı.
- Çanakkale Savaşları Milli Mücadele ruhunun başlangıcı oldu.
- Mustafa Kemal'in milli mücadelede önder olmasında Çanakkale Savaşlarının büyük rolü vardır.

Çanakkale I. Dünya Savaşı'nda sonuç itibari ile başarılı olduğumuz tek cephe.

Irak Cephesi

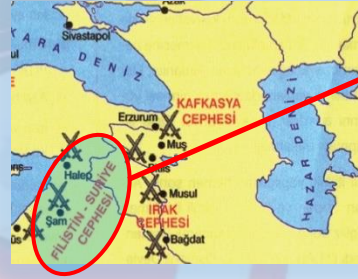
- İngilizler petrol sahalarını ele geçirmek
- Ruslar'a karadan yardım götürmek amacı ile bu cephede Osmanlı'ya saldırdılar.
- Selman-ı Pak ve Kut'ül Amare'de Osmanlı ordusu İngilizleri mağlup etti. Özellikle Kut'ül Amare'de İngiliz General Townsend başta olmak üzere 10000 İngiliz askeri esir alındı.
- İngilizler bu cephede temin ettikleri takviye güçlerle Osmanlı Devleti'ni mağlup ettiler.

İngilizler'in Mondros Mütarekesi sonrası işgal ettikleri ilk Osmanlı toprağı petrol kaynakları açısından zengin Musul olmuştur.

Suriye Cephesi

- Kanal Cephesi'ndeki yenilgi üzerine kuzeye ilerlemek isteyen İngilizlerle savaşıldı.
- Arap kabilelerinin de yardımıyla İngilizler Suriye'yi ele geçirdi.
- Mustafa Kemal bu cephede iki kez görev aldı. İngiliz birliklerini Halep önlerinde durdurmayı başardı.
- Savaş sonlarında Mustafa Kemal Yıldırım Orduları Grup Komutanı olarak atansa da Mondros imzalandığı için İstanbul'a geri dönmüştür.

Suriye Cephesi Mustafa Kemal'in I. Dünya Savaşı'nda görev aldığı son cephe.

Hicaz-Yemen Cephesi

- Osmanlı Devleti kutsal toprakları korumak için açmıştır.
- Bu cephede Şerif Hüseyin öncülüğündeki Araplar İngilizler ile işbirliği yapmışlardır.
- Sonucunda İngilizler Hicaz Bölgesi'ni ele geçirdiler.
- En son kapanan cephe.

Hicaz-Yemen Cephesi'nde Araplar Osmanlı Devleti'ne karşı iş birliği yapmışlardır. Bu durum "Ümmetçilik" akımının etkisini kaybettiği gösterir.

Galiçya-Makedonya ve Romanya Cepheleri

- Osmanlı Devleti bu cephelerde Ortaklarına yardım etmek amacıyla savaştı.
- Bu cephelere **sınırlarımız dışında açılan cepheler** ya da **bağlantı cepheleri** adı da verilir.

Bu cephelerin açılmasında Bulgaristan'ın savaşa girmesinin etkisi olmuştur. Osmanlı Devleti bu cephelerde istediği sonuçlara ulaşamamıştır.

ABD'nin Savaşa Girmesi

Almanya, savaş içinde yer almayan ABD'nin İtilaf Bloğuna silah satmasını istemiyordu. Bu nedenle ABD'den İtilaf Bloğu'na silah ve cephane satışını durdurmasını istedi. Bu duruma bir son verilmemesi halinde ABD gemilerinin batırılacağını söyledi. Durum değişmeyince Almanya'ya ait denizaltılar ABD'nin sivil ticaret gemilerini batırdı. Bunun üzerine savaşın kaderini değiştiren olay gerçekleşti ve 2 Nisan 1917'de ABD, İtilaf Devletleri tarafına katılarak Almanya'ya savaş ilan etti.

Wilson İlkeleri

- Yenilen devletler yenilenlerden toprak ve savaş tazminatı almayacaktır.

Bu madde ile sömürgeci devletlerin yeni sömürgeler elde etmeleri engellenmek istenmiştir. Buna karşılık İtilaf Devletleri manda ve himaye sistemini geliştirdiler. Yenik devletler bu maddeye güvenerek savaştan çekilmişlerdir.

- Devletlerin arasında gizli antlaşmalar yapılmayacaktır.

Aynı blok içinde yer alan devletlerin arasında sorun çıkmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır.

- Boğazlar uluslararası bir garanti altında bütün devletlerin ticaret gemilerine açık olmalıdır.

ABD tüm dünyada ticaret açısından rahat bir ortam oluşturmak için tüm boğazların açık olmasını sağlamaya çalışmıştır.

- Osmanlı Devleti'nde Türklerin oturdukları bölgelerin bağımsızlığı sağlanmalıdır. Ancak Osmanlı topraklarında yaşayan diğer uluslara da nüfusça çoğunlukta oldukları bölgelerde kendi geleceklerini tayin etme hakkı tanınmalıdır.

Bu madde Osmanlı Devleti açısından hem olumlu hem de olumsuz özellikler taşımaktadır. Bu madde ile Osmanlı Devleti milliyet esasına göre bölünmek istenmiştir.

Wilson İlkeleri'nin Yayımlanmasının Sonuçları

- Savaşın sona ermesi hızlandı.
- Milletler Cemiyetinin kurulması sağlandı.
- Türk Kurtuluş Savaşı'nın hukuki dayanağı oldu.
- Gücsüz devletlerin korunmasını amaçlayan maddeler içermesine rağmen büyük devletlerin istekleri doğrultusunda kullanıldı.

İtilaf Devletleri işgal yerine "manda ve himaye", savaş tazminat yerine ise "savaş onarım bedeli" adlarını kullanarak Wilson İlkeleri'ne uymadılar.

I. Dünya Savaşı'nın Sona Ermesi

1917 yılında Rusya'nın savaştan çekilmesi üzerine İttifak Devletleri İtilaf Devletlerine karşı üstünlük kurmuşlardı. Ancak Almanya'nın ABD Ticaret Gemisi batırması sonrasında Amerika Birleşik Devletleri İtilaf Devletlerinin yanında savaşa girdi. Almanya Orduları taze güç ABD'nin de katılımı ile güçlenen İtilaf Birliği karşısında tutunamadı ve savaştan çekildi.

Savaş sonucunda İtilaf Devletleri İttifak Devletleri ile şu ateşkes antlaşmalarını imzaladılar;

ATEŞKES ANTLAŞMALARI	
Almanya	Rethondes Ateşkes Anlaşması
Bulgaristan	Nöyyi Ateşkes Anlaşması
Osmanlı	Mondros Ateşkes Anlaşması
Avusturya – Macaristan	Villa Gusti Ateşkes Anlaşması

I. Dünya Savaşı Sonuçları

- ❑ Bazı İmparatorluklar yıkılarak yerine yeni millî devletler kuruldu. (Polonya, Çekoslovakya, Yugoslavya, Macaristan, Türkiye)
- ❑ Yeni rejimler (Yönetim Şekilleri) ortaya çıktı. (Kominizm, Faşizm, Naizm.)
- ❑ Devletler arasındaki güç dengeleri bozuldu.
- ❑ Milyonlarca insan öldü. Birçok şehirler yakılıp yıkıldı.
- ❑ Cephe gerisindeki halkın ölümlerinin yaşanması nedeni ile sivil savunma önem kazandı.
- ❑ Sürekli barış sağlamak ve anlaşmazlıkları çözmek için Cemiyet-i Akvam (Milletler Cemiyeti) kuruldu.
- ❑ Sorunların çözümü sağlanamadığı için II. Dünya Savaşının çıkmasına neden oldu.

I. Dünya Savaşı sonunda imzalanan Versay Antlaşması'nın ağır maddeleri II. Dünya Savaşı'nın başlamasının en önemli nedenlerinden biridir.

BARIŞ ANTLAŞMALARI

Almanya	Versailles (Versay) 28 Haziran 1919
Bulgaristan	Neuilly (Nöyi) 27 Kasım 1919
Osmanlı	Sevres (Sevr) 10 Ağustos 1920
Avusturya	St. Germain (Sen Jermen) 10 Eylül 1919
Macaristan	Trianon (Triyanon) 4 Haziran 1920

MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI (30 Ekim 1918)

Kazanım 3. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanması ve uygulanması karşısında Osmanlı yönetiminin, Mustafa Kemal'in ve halkın tutumunu analiz eder.

I. Dünya Savaşı sırasında aynı anda birçok cephede savaşan, müttefiklerinden beklediği desteği göremeyen Osmanlı Devleti Çanakkale Savaşı dışında diğer cephelerde mağlup olmuş ve savaştan çekilmek zorunda kalmıştır.

Osmanlı Devleti'nin savaştan çekilme nedenleri şunlardır:

- Müttefikleri olan devletlerin imzaladıkları ateşkesler ile savaştan çekilmeleri
- Osmanlı Devleti'nin savaşta çok büyük kayıplar vermesi, savaşacak gücünün kalmaması
- Wilson İlkelerinin yenilen devletleri destekleyici maddeler içermesi

Mondros Ateşkes Antlaşması 30 Ekim 1918'de Limni Adası'nın Mondros Limanında, Agamemnon Zırhlısında imzalanmıştır. Osmanlı Devleti adına Bahriye Nazırı Salih Paşa İtilaf Devletleri adına Amiral Calthorpe imzalamıştır.

Anlaşma Maddeleri:

- ❑ Çanakkale ve İstanbul Boğazı İtilaf Devletlerinin denetimine geçecek.

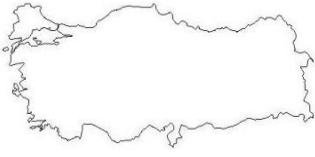
Bu madde ile amaçlanan Anadolu ile Rumeli'nin bağlantısını koparmaktır.

- ❑ Osmanlı ordusu terhis edilecek, donanmasına ve silahlarına el konacak.

Bu madde ile amaçlanan Osmanlı topraklarındaki işgalleri kolaylaştırmaktır.

- İtilaf Devletleri kendi güvenliklerini tehdit eden bir durum ortaya çıkarsa herhangi bir stratejik noktayı işgal edebilecekler. (7.Madde)

Bu madde ile amaçlanan Osmanlı topraklarındaki yapılacak işgallere huku-ki gerekçe oluşturmaktır.

- Erzurum, Van, Bitlis, Elazığ, Diyarbakır, Sivas) karışıklık çıkarsa İtilaf Devletleri buraları işgal edecek (24.Madde)

Bu madde ile amaçlanan yukarıda adı geçen illeri kapsayan bir Ermeni Devleti kurulmasını sağlamaktır.

- Bütün haberleşme ve ulaşım araç ve gereçleri İtilaf Devletlerine bırakılacak.

Ülke içinde oluşabilecek olası bir ulusal örgütlenme ve direnişi engellemeyi amaçlamışlardır.

- İtilaf Devletleri bütün Osmanlı liman ve tersaneleri ile demiryollarından yararlanacak.
- Toros tünelleri İtilaf Devletlerinin denetimine verilecek.

Ulaşım ve demiryollarını kontrol altında tutmayı ve yapacakları işgalleri daha hızlı gerçekleştirmeyi amaçlamışlardır.

Mondros Mütarekesi'nin Sonuçları

- Bu anlaşma ateşkes anlaşmasından ziyade Osmanlı Devletinin teslimini ve işgalini ortaya koymaktadır.
- Ateşkes antlaşması olmasına rağmen Mondros Mütarekesi savaş devam ederken yapılan gizli paylaşımların uygulamaya koyulduğu bir anlaşma özelliği taşır.
- Mondros Mütarekesi İtilaf Devletleri'nin Wilson İlkelerine uymayacaklarının da göstergesidir.

Mondros Mütarekesine Karşı Tutumlar

İstanbul Hükümeti: İşgaller karşısında tamamen sessiz kaldı. Onlara göre işgalci güçlere karşı koymak imkansızdı. Osmanlı Devleti'nin devamı, padişah - halifenin varlığı her şeyden önemliydi. Bu nedenle tamamen yok olmaksızın küçük bir toprak parçası üzerinde büyük devletlerden birinin himayesinde de olsa devletin varlığını devam ettirmek önemliydi.

Azınlıklar: Osmanlı topraklarında yaşayan azınlıklardan Rumlar ve Ermeniler Mondros'tan sonra ortaya çıkan durumdan yararlanmak istediler. Bunların temel amacı ya işgalleri kolaylaştırmak ya da bağımsız devlet kurmaktı. Azınlıklar işlerini kolaylaştırmak amacıyla çeşitli cemiyetler kurdular.

Türk Halkı: Türk halkı başlangıçta haklarını hukuksal yollardan aramaya çalışmıştır. Cemiyetler kurmuşlar, protesto mitingleri düzenlemişlerdi. Ancak Ermeni ve Rum işgallerinin başlaması, tepkilerini sertleştirmiştir. Bu amaçla Kuva-yı Milliye birlikleri kurularak silahlı direnişe başlamıştır.

Mustafa Kemal: İşgalleri kabullenmedi ve işgalle karşı direnilmesini istedi. Anadolu'daki milli cemiyetlerin birleştirilmesi ve Türk halkının yeterince bilinçlendirilmesi halinde kurtuluşun mümkün olduğuna inanıyordu. Bunun için de Anadolu'ya geçmek istiyordu. 9. Ordu Müfettişi olarak Samsun'a gitmesi istendi. Mustafa Kemal bu kararı Milli Mücadele hareketi için bir fırsat olarak değerlendirip kabul etti. 19. Mayıs 1919'da Samsun'a çıkarak Milli Mücadele hareketini başlattı.

O esir olarak yaşamaktan ise bağımsızlığı için mücadele ederken ölmeye hazırды. Onun için parolası "**Ya İstiklal. Ya Ölüm.**" dır.

PARİS BARIŞ KONFERANSI

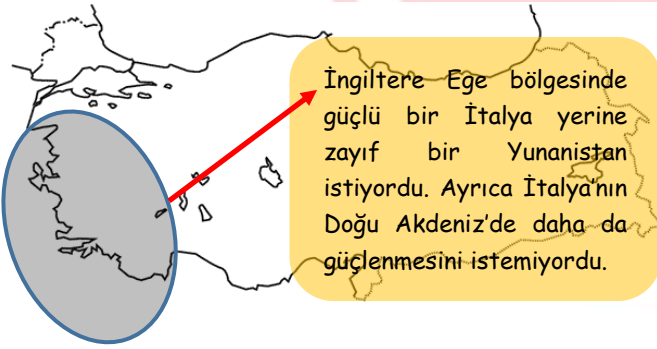
İtilaf Devletleri, Birinci Dünya Savaşında yenilen devletler ile yapılacak anlaşmaları görüşmek üzere Paris'te toplandılar. Asıl amaçları ise yenilen devletleri aralarında paylaşmaktı.

Konferanstaki önemli konulardan biri de Osmanlı Devleti'nin toprakları üzerindeki paylaşımın nasıl yapılacağını belirlemektir.

Alınan Kararlar

- İngiltere'nin isteği ile Batı Anadolu'nun Yunanistan'a verilmesi kararlaştırıldı. Bu durum İtalya'yı kızdırmış, İtalya toplantıyı terk etmiştir. **Bu olay sonucunda İtilaf Devletleri arasında ilk görüş ayrılığı ortaya çıkmış oldu.**

İngiltere Ege bölgesinde güçlü bir İtalya yerine zayıf bir Yunanistan istiyordu. Ayrıca İtalya'nın Doğu Akdeniz'de daha da güçlenmesini istemiyordu.

Yunanlılar Paris Barış Konferansında sahte belgeler sunarak haritada gösterilen toprakları talep ettiler.

Konferansta Batı Anadolu'nun Yunanistan'a verilmesinde etkili olan Yunan iddiaları şunlardır;

- Batı Anadolu'da Rumlar çoğunluktadır.
- Türkler, Rumları öldürmektedir.
- Geçmişten beri Ege bölgesi Yunan medeniyetine aittir,

- İzmir ve civarının Yunanistan tarafından işgal edilmesini konferansa kabul edilmesi üzerine İtalya konferansı terk etti.
- Bu konferansta sömürgecilik yerine "**Manda ve Himaye**" savaş tazminatı yerine ise "**savaş onarım bedeli**" fikirleri ortaya atılmıştır.
- Milletler Cemiyeti (Cemiyet-i Akvam) kurulmuştur.

Manda ve Himaye: Kendini yönetecek yeterliliğe sahip olmayan ülkelerin Milletler Cemiyeti tarafından belirlenen başka bir ülke tarafından yönetilmesidir.

Konferansta istekleri kabul edilmeyen ABD Avrupa ile olan ilişkilerini azaltarak kendi iç politikasına yönelmiştir.

- İtilaf Devletleri Almanya, Bulgaristan, Macaristan ve Avusturya ile yapılacak anlaşma metinlerini belirlediler. Ancak kendi aralarında tam bir uzlaşma sağlayamadıkları için Osmanlı Devleti ile yapılacak barış antlaşmasının Paris Konferansı'nda esaslarını belirleyemediler.

BARIŞ ANTLAŞMALARI

BARIŞ ANTLAŞMALARI	
Almanya	Versailles (Versay) 28 Haziran 1919
Bulgaristan	Neuilly (Nöyi) 27 Kasım 1919
Osmanlı	Sevres (Sevr) 10 Ağustos 1920
Avusturya	St. Germain (Sen Jermen) 10 Eylül 1919
Macaristan	Trianon (Triyanon) 4 Haziran 1920

I. Dünya Savaşı sonunda imzalanan anlaşmalarda eşitlik, milliyetçilik gibi konulara dikkat edilmediği için bu anlaşmalar çok uzun süre yürürlükte kalmadılar.

İZMİR'İN İŞGAL EDİLMESİ

Paris Barış Konferansı'nda İzmir'in Yunanlılar tarafından işgal edilmesine karar verilmişti.

- Yunanistan'ın İzmir'i işgalinden önce Batılı bazı basın organları ve Rum gazeteleri "Türkler, Batı Anadolu'da Hıristiyanları katlediyor." diyerek yalan haberler yayınlıyorlardı.
- **Yunanlıların Amaçları:**
 - Bölgeye Rum göçmenleri yönlendirme
 - Yerli Rumları kıskırtıp çetelere destek vermek
 - Bölgenin kendilerine bağlanmasını sağlamaktı.
- Yunanistan Paris Barış Konferansında alınan karara ve ortaya attığı yalan iddialara güvenerek 15 Mayıs 1919'da İzmir'i işgal etti.
- İzmir'in işgali Kurtuluş Savaşı'nın başlamasına ve Kuva-yı Milliye'nin kurulmasına sebep oldu.
- İzmir'in işgali ile işgallerin geçici olmadığı ortaya çıktı.
- İzmir'in işgali Yunan Megalo ideasını (Anadolu'yu da içine alan büyük Yunanistan düşüncesi) uygulamak için çok iyi bir fırsattı.

İzmir işgalinde Yunanlılar'a karşı ilk kurşunu Hukuk-u Beşer Gazetesi yazarı Hasan Tahsin atmıştır.

İzmir'in İşgali'nin Sonuçları:

- Kurtuluş Savaşı'nın almasına neden oldu.
- İşgallerin geçici olmadığı anlaşıldı.
- İşgal yurt çapında yapılan miting ve gösteriler ile protesto edildi.
- Kuvay-i Milliye birlikleri kuruldu.

Kazanım 4. Kuvâ-yı Millîye'nin oluşum sürecini ve sonrasında meydana gelen gelişmeleri kavrar.

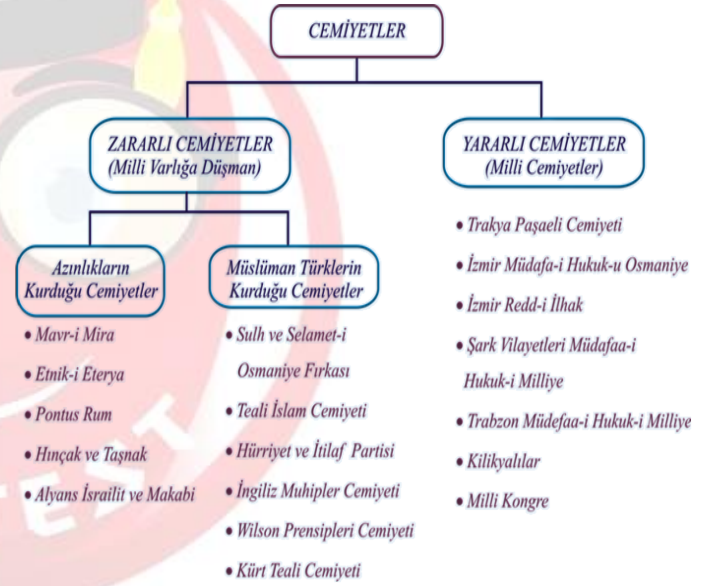

Kuvâ-yı Millîyecilerden Bir Grup

Kuvayi Milliye ilk olarak Hatay-Dörtyol'da işgalcilere karşı olarak ortaya çıksa da, daha organize bir güç olarak Batı Cephesi'nde mücadele etmiştir.

Amiral Bristol Raporu: Batı Anadolu bölgesindeki nüfus çoğunluğunun Türk olduğu, Hıristiyanların katledilmediği, İzmir'e Yunanlıların asker çıkardığında yaptıkları kötü hareketler sonucunda Türk halkının galeyana geldiğini bildiren belgedir. Bu rapor **Türk Kurtuluş Savaşı'nın haklılığını uluslararası alanda ortaya koyan** bir belgedir.

CEMİYETLER

Azınlıkların Kurduğu Zararlı Cemiyetler

Mavri Mira: Bizans'ı yeniden canlandırmak için İstanbul'da Rumlar tarafından kurulmuştur.

Pontus-Rum Cemiyeti: İnebolu'dan Batum'a kadar tüm Karadeniz sahilinde Pontus-Rum devleti kurmayı amaçlamıştır.

Etnik-i Eterya: Mavri Mira ve Rum Pontus cemiyeti ile ortak çalışmıştır. Amacı Megola İdea'dır.

Hınçak ve Taşnak: Doğu Anadolu'da Ermeni devleti kurmaya çalışmışlardır.

Alyans (İsrailiyat): Filistin'de İsrail Devleti kurmak

Kardos Cemiyeti: Anadolu'daki Rum nüfusunu arttırmak ve oluşturulan Rum çeteleri için gönüllü olarak savaşacak Rumları Yunanistan'dan Anadolu'ya geçirip çetecilik yapma amacıyla kurulmuş cemiyet.

Ortak Özellikleri

- İtilaf Devletleri ile işbirliği yapmışlardır.
- Faaliyet gösterdikleri bölgelerde bağımsız devlet kurma doğrultusunda çalışmışlardır.
- Osmanlı Devleti'nin birlik ve beraberliğini bölücü çalışmalar yapmışlardır.
- İtilaf Devletleri tarafından desteklenmişlerdir.
- İşgalleri kolaylaştırıcı faaliyetlerde bulunmuşlardır.
- Milliyetçi duygular ile hareket etmişlerdir.
- Milli mücadele karşıtı faaliyetler içinde bulunmuşlardır.

Türklerin Kurduğu Zararlı Cemiyetler

Sulh ve Selamet-i Osmaniye Cemiyeti: Ülkenin kurtuluşunun padişah ve halifeye bağlılıkta olduğuna inanan cemiyet.

Teali İslam Cemiyeti: Kurtuluşu padişah ve halifeye bağlı gören cemiyettir.

Kürt Teali Cemiyeti: Bir Kürt devleti kurmayı amaçlamıştır.

İngiliz Muhipleri Cemiyeti: İngiliz himayesini isteyen cemiyettir.

Wilson Prensipleri Cemiyetleri: ABD himayesini isteyen cemiyettir.

Ortak Özellikleri

- Milliyetçi amaçlara tamamen karşıydılar.
- Saltanat ve hilafet taraftarıydılar.
- Milli Mücadeleye karşıydılar.
- Yararlı cemiyetlere karşı direniş göstermişlerdir.
- Bazıları manda ve himaye taraftarıydılar.

Yararlı Cemiyetler

Trakya Paşaeli Cemiyeti: Mavri Mira'ya karşı kurulmuştur. Trakya'nın Yunanistan'a verilmesini önlemek amacıyla kurulmuştur.

İzmir Müdafaa-i Hukuk-ı Osmaniye: İzmir'in işgalini önlemek için kurulmuştur.

Redd-i İlhak Cemiyeti: İzmir'in işgalini önlemek için kurulmuştur.

Kilikyalılar Cemiyeti: Adana ve çevresinin işgalini önlemek için kurulmuştur.

Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti: Doğu Anadolu'nun Ermenilere verilmesini önlemek için kurulmuştur.

Trabzon Muhafaza-i Hukuk-ı Milliye Cemiyeti: Karadeniz'de Pontus Rum Devleti'nin kurulmasını engellemek için kurulmuştur.

Milli Kongre Cemiyeti: Türk halkına yapılan haksızlıkları basın, yayın yoluyla dünyada duyurmak amacıyla kurulmuştur. Silahlı mücadele yoktur.

Anadolu Kadınları: Ülkenin uğradığı işgali protesto çekmek ve orduya yardım toplamak amacı ile Sivas'ta kuruldu.

Milli Kongre Cemiyeti "Kuvayi Milliye" kavramını ilk olarak kullanan cemiyettir.

Ortak Özellikleri

- Bölgesel cemiyetlerdir. (**Milli Kongre Cemiyeti ulusal olarak faaliyet göstermiştir.**)
- Milli direniş bilincini uyarmıştır.
- Birbirinden bağımsızdırlar.
- Kuva-yı Milliye'nin ortaya çıkmasını sağlamıştır.
- İşgallere karşı sırası ile protesto mitingleri, basın-yayım ve silahlı direniş yolu ile mücadele etmişlerdir.

Tüm cemiyetler Sivas Kongresi'nde Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adıyla birleştirilmiştir.

KUVAYİ MİLLİYE

Kuva-yı Milliyeçilerden Bir Grup

Mondros ile başlayan işgallere Osmanlı Devleti'nin sessiz kalması üzerine Türk halkı yurdunu korumak için adlı Kuvayi Milliye adlı direniş kuvvetlerini oluşturdu. Bu kuvvetler düzenli ordu kurulana kadar görev yaptı.

Kuva-yı Milliye'nin Ortaya Çıkma Nedenleri

- Mondros sonrası Osmanlı ordularının büyük bir kısmının terhis edilmiş olması
- Yapılan işgallerin haksız gerekçelere dayanmasına rağmen önlenememesi
- İstanbul Hükümetinin işgalleri önlemekte ve halkı korumakta yetersiz kalması
- Türk Milletinin vatanın bütünlüğüne ve bağımsızlığına düşkün olması

Kuva-yı Milliye'nin Özellikleri

- Tamamen halk tarafından oluşturulan gönüllü kuruluşlardır.
- Analarında birlik yoktu. Herkes kendi bölgesini korumaya çalışıyordu.
- Düşmanı durduramamış, ancak düşmanı yavaşlatarak düzenli ordunun kurulmasına zaman kazandırmışlardır.
- Yaş, cinsiyet ayrımı yoktur. Eli silah tutan herkes bu birliklere katılabiliştir.
- Bütün ihtiyaçları halktan karşılamışlardır.
- Bazen keyfi uygulamaları da olmuştur.
- Türk halkında milli mücadele bilinci oluşmasına yardımcı olmuşlardır.
- TBMM'ne karşı çıkan birçok isyanı bastırmayı başarmışlardır.

Kuvayi Milliye'nin Kaldırılma Nedenleri

- Askerlik tekniğini yeteri kadar iyi bilmemeleri ve dağınık, düzensiz olarak mücadele etmeleri.
- Düzenli düşman ordularını durduracak güçten yoksun olmaları.
- İşgalleri kesin olarak durduramamaları
- Hukuk devleti anlayışına ters davranarak suçlu gördüklerini kendileri cezalandırmaları
- İhtiyaçlarını halktan zorla karşılamaları
- Anadolu'nun kesin olarak işgallerden kurtarılma istenmesi

Kuvayi Milliye birlikleri **Gediz Muharebesi**nde Yunan ordusuna mağlup olunca bu birliklerin kaldırılmasına karar verildi. TBMM'nin kararı ile Düzenli Ordular kuruldu.

Yörük Ali Efe Yunan işgali üzerine, Aydın'da ilk Kuvayi milliye teşkilatını kurarak silahlı mücadeleyi başlattı.

MİLLİ MÜCADELE BAŞLIYOR

Kazanım 5. Millî Mücadele'nin hazırlık döneminde Mustafa Kemal'in yaptığı çalışmaları analiz eder.

Mustafa Kemal I. Dünya Savaşı'nda son olarak Suriye Cephesi'nde görev almış, Mondros Mütarekesi imzalanınca İstanbul'a geri çağırılmıştı.

Bu sırada Samsun ve çevresinde Rum ve Türk çeteleri arasında çatışmalar oluyordu. İtilaf Devletleri bu durumun önlenmesini aksi durumda Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7.Maddesine dayanarak işgal edileceğini belirttiler.

Bu gelişmeler üzerine İstanbul Hükümeti Mustafa Kemal'i 9.Ordu Müfettişi olarak geniş yetkilerle Samsun'a gönderildi.

9. Ordu Müfettişi olan Mustafa Kemal'in görevleri şunlardı;

- Bölgedeki karışıklıklara son vermek.
- Silahların, İtilaf Devletleri'ne teslim edilmesini sağlamak.
- Dağıtılmayan askeri birlikleri dağıtmak
- Türk çetelerin bölgedeki faaliyetlerine son vermek

Mustafa Kemal, bölgede yaptığı 3 çalışmalar sonucunda İstanbul'a gönderdiği raporda, bölgede karışıklıkları çıkarıcıların Rumlar olduğunu, İngilizlerin ise buna göz yumduğunu bildirdi

Mustafa Kemal Paşa Samsun İngiliz işgali altında olduğu için burada rahat çalışma imkanı bulamayacağını düşünerek Havza'ya geçti.

Havza Genelgesi (28/29 Mayıs 1919)

Mustafa Kemal, Havza'da İzmir'in işgalini Anadolu'ya duyurmak ve milli bilincin uyanmasını sağlamak amacıyla tüm askeri ve sivil yetkililere genelge gönderdi.

Bu genelgede şunlara yer verilmişti;

- * İstanbul Hükümeti ve İtilaf Devletleri temsilciliklerine işgali protesto eden telgraflar çekilmelidir.
- * Azınlıklara kötü davranılmamalıdır. (7. Maddenin uygulanmasını önlemek amaçlanmıştır.)
- * Ordular dağıtılmamalı, silahlar teslim edilmemelidir. (Kurtuluş Savaşı'nın askeri dönemine hazırlık yapılmıştır.)

Önemi

- Milli Mücadele döneminde yayınlanan ilk belgedir.
- Genelgenin hemen ardından mitingler düzenlendi. Halkın mitinglere katılması, halkın bu genelge vasıtasıyla yapılan çağrıya olumlu cevap verdiğini göstermektedir.
- Ulusal birlik ve beraberlik yolunda önemli adımlar atıldı.
- Bu genelgenin ardından Mustafa Kemal İstanbul Hükümeti tarafından geri çağırılmış ancak o buna uymamıştır

Amasya Genelgesi (22 Haziran 1919)

Amasya Genelgesi'nin hazırlandığı Amasya Saraydüzü Kışlası

Amasya Genelgesi Kurtuluş Savaşı'nın amaç, gerekçe ve yönteminin açıklandığı çok önemli bir belgedir.

Bu belge Mustafa Kemal, Ali Fuat Paşa, Refet Paşa ve Rauf Bey tarafından imzalanmış; Kazım Karabekir ile Cemal Paşa'nın da onayı alınmıştır.

Mustafa Kemal Paşa'nın birçok kişinin onayını aldıktan sonra Amasya Genelgesi'ni yayımlamasının amacı Milli mücadeleyi bireysellikten çıkarmak ve genelgenin etki alanını arttırmaktır.

Amasya Genelgesi Maddeleri ve Yorumları

- 1. Vatanın bütünlüğü, milletin istiklali tehlikededir.**
 - Bu madde ile Kurtuluş Savaşı'nın gerekçesi açıklanmıştır.
- 2. İstanbul Hükümeti üzerine aldığı görevi yerine getirememektir.**
 - Bu madde Kurtuluş Savaşı'nın bir diğer gerekçesidir.
- 3. Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.**
 - Bu madde ile Kurtuluş Savaşı'nın **amacı** ve **yöntemi** açıklanmıştır.

İlk kez Milli Egemenlikten bahsedilmiştir. Mücadelenin "Millet" çe yapılacağı vurgusu ortaya konmuştur.

- 4. Milletin sesini duyurmak için milli bir kurul kurulmalıdır.**
 - Temsil Heyeti'ni kurma fikri ortaya atılmıştır.
- 5. Anadolu'nu her açıdan en güvenilir yeri olan Sivas'ta milli bir kongre toplanmalıdır.**
 - Milli Mücadele için "Teşkilatlanmak" adına somut bir adım atılmıştır.
- 6. Sivas Kongresi'ne yönelik bütün faaliyetler İstanbul Hükümeti ve İtilâf Devletlerinden gizli olarak yürütülecektir.**

Önemi

- Kurtuluş Savaşı için gerekçe, amaç ve yöntem ortaya koyulmuştur.
- İlk defa milli egemenliğe dayalı bir yönetimin oluşturulması gerektiğine dair bir fikirden bahsedilmiştir.
- Temsil Heyeti'nin oluşturulması konusunda fikir belirtilmiştir.
- Türk Milletine İstanbul ve Anadolu'daki işgalcilere karşı mücadele için çağrı yapılmıştır. Bu nedenle belge ihtilal (Halkın Direnişe Davet Edilmesi) beyannamesidir.

Erzurum Kongresi (23 Temmuz- 7Ağustos 1919)

Amasya Genelgesi'nde 10 Temmuz 1919'da Erzurum'da bir kongre toplanacağı belirtilmişti.

Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ve Trabzon Muhafaza-i hukuk Cemiyeti'nin düzenlediği kongreye doğu illerinin temsilcileri katılacaktı.

Kongrenin toplanma amacı, Doğu Anadolu'da bir Ermeni Devleti kurulmasına engel olmaktı. Doğu illerinden temsilcilerin katıldığı kongrede Mustafa Kemal, kongre başkanı seçildi.

Mustafa Kemal, bu kongreye katılarak Millî Mücadele'ye doğu illerini de katmayı ve Sivas'taki kongreye bu illerden de temsilciler gelmesini sağlamayı amaçlamıştır

Mustafa Kemal'in kongreye katılması ve başkan seçilmesi bölgesel amaçlar doğrultusunda toplanan Erzurum Kongresi'nde ulusal kararların alınmasında etkili olmuştur.

Maddeleri ve Yorumları

- 1. Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz.**
 - Bu madde kongreyi bölgesellikten çıkarmış, ulusal hale getirmiştir. Ayrıca, vatanın bir bütün olarak savunulacağı belirtilerek, ilk kez Misak-ı Milli' den bahsedildi.
- 2. Her türlü yabancı işgal ve müdahalesine karşı Osmanlı Hükümeti'nin iş yapamaz hâle gelmesi halinde millet topyekûn kendini savunacaktır.**
 - Halkın Milli Mücadeleyi kendisinin yapacağı belirtilmiştir.
- 3. Osmanlı Hükümeti vatani koruyamaz ve istiklali sağlayamaz ise geçici bir hükümet kurulacaktır. Bu hükümeti millî kongre seçecektir. Kongre toplanmamış ise bu seçimi Temsil Heyeti yapacaktır.**
 - Bu madde yeni bir devletin oluşum sürecinin başladığı gösterir. Yani, İstanbul Hükümeti'ne karşı Anadolu'da yeni bir hükümet kurulacağı ilk kez ifade edilmiştir.
- 4. Kuvayı Milliye'yi etkin, millî iradeyi hâkim kılmak esastır.**
 - Milli Egemenliğin koşulsuz olarak gerçekleşeceği hakkında ilk kez karar alınmıştır. Bu durum, Cumhuriyete doğru yönelişin olduğunu ortaya koymaktadır.

5. Hristiyan azınlıklara siyasi hâkimiyet ve sosyal dengemizi bozacak imtiyazlar verilemez.

- Azınlık Hakları ilk kez bir kongrede yer aldı. Bu madde ile azınlıklar bahane edilip iç işlerimize müdahale edilmesi engellenmek istenmiştir.

6. Manda ve himaye kabul edilemez.

- Koşulsuz ve tam bağımsızlık amaçlanmıştır.

7. Ulusal irade ve ulusal güçler padişahlık ve halifelik makamını kurtaracaktır.

- Milli Egemenliğe ters böyle bir kararın alınma sebebi ortamın hazır olmaması ve birlik-beraberliğin bozulmasına engel olunması isteğidir.

8. Mebuslar Meclisinin hemen toplanması ve hükümet işlerinin meclis tarafından kontrol edilmesi için çalışılacaktır.

- İstanbul Hükümeti'nin çalışmaları ve Kurtuluş Savaşı'nın halkın denetimi altında yapılması amaçlanmıştır.

Önemi

- Erzurum Kongresi; amacı ve toplanış şekli olarak bölgesel, aldığı kararlar bakımından ulusal bir kongredir.
- İlk kez milli sınırlardan bahsedildi ve Milli bağımsızlığın koşulsuz bir şekilde gerçekleşmesine karar verildi.
- Temsil heyeti seçildi.
- İlk kez manda ve himaye reddedilmiştir.
- Doğu Anadolu'daki yararlı direniş hareketleri birleştirilmiş bu da bütün yurttaki direnişin birleşmesi yolunda ilk adım olmuştur.
- Kongreden önce görevinden istifa eden Mustafa Kemal ilk kez sivil olarak görev yapmıştır.

Kongreden sonra 9 kişiden oluşan ve başkanlığını Mustafa Kemal'in yaptığı bir "Temsil Heyeti" oluşturuldu. Bu heyet Erzurum Kongresi'nde alınan karar gereğince Doğu Anadolu Bölgesi için çalışacaktı. Bu heyetin bölgesel olan yetkileri, tüm Anadolu'yu temsil eder milli bir kimliğe Sivas Kongresi'nde getirilmiştir.

Balıkesir Kongresi (26-30 Temmuz 1919)

- Toplanma Nedeni; Batı Anadolu'da Yunan işgalinin genişlemesi üzerine Kuvay-ı Milliye birliklerini harekete geçirmektir.

Maddeleri

- Yunan işgaline karşı seferberlik devam edecek.
- Askerlikten kaçanlar cezalandırılacak.
- Merkezi bir heyet kurulacaktır.

Önemi

- Toplanış amacı ve alınan kararlar bölgeseldir.

Alaşehir Kongresi (16-25 Ağustos 1919)

- Balıkesir Kongresi'nde alınan kararların gözden geçirilmesi ve daha iyi uygulanabilmesi için toplandı.
- Yunan işgaline karşı direnişin işgaller bitene kadar devam edeceği kararı alındı.

Önemi

- Toplanış amacı ve alınan kararlar bölgeseldir.
- Balıkesir ve Alaşehir Kongreleri'nde alınan kararlarla Yunan Ordusuna karşı "Batı Cephesi" kurulması fikri ağırlık kazanmış ve bu kongrelerden sonra Anadolu'da Batı Cephesi kurulmaya başlanmıştır.

Sivas Kongresi (4-11 Eylül 1919)

Sivas'ta bir kongre toplanacağı Amasya Genelgesi'nde belirtilmişti. Mustafa Kemal, bu kongre için Sivas'a geldi.

Kongre öncesinde işgal kuvvetleri ve Osmanlı Hükümeti, kongrenin toplanmasını engellemeye çalıştılar.

Kongrenin engellenmesi için Elazığ Valisi Ali Galip Bey'in Mustafa Kemal'i tutuklayacağı ve İtilaf Devletleri'nin Sivas'ı işgal edeceği söylemleri ortada dolaşıyordu. Bunun yanı sıra kongre İstanbul Hükümeti tarafından yasa dışı ilan edildi ve katılanların tutuklanacağı bildirildi.

Yapılan engelleme çalışmaları işe yaramadı ve kongre toplandı. Kongre başladığında bazı temsilcilerin itirazlarına rağmen Mustafa Kemal kongre başkanı seçildi.

Kongrenin başında "manda ve himaye" en çok tartışılan konu olmuştur. Özellikle bazı delegeler Amerikan mandası altına girme konusunda ısrarlarını sürdürmekteydiler.

Maddeleri ve Yorumları

Sivas Kongresi'nde, Erzurum Kongresi'nde alınan kararlar birkaç değişiklikle beraber aynen kabul edildi.

1. Manda ve himaye kesin bir şekilde reddedildi.
 - 2.
- Bağımsızlığın koşulsuz olarak gerçekleşeceği belirtilmiştir.

Ancak devletin ve milletin bağımsızlığı, vatanın bütünlüğü zedelenmemek kaydıyla herhangi bir devletten ekonomik yardım alınabilecekti.

2. Temsil Heyeti tüm yurdu temsil edecektir.
- Temsil Heyeti milli bir özellik kazanmıştır.
3. Anadolu ve Rumeli'de kurulmuş olan bütün millî cemiyetler "Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk" adıyla birleştirildi.
- Milli mücadelenin tek elden, birlik ve beraberlik içinde yürütülmesi amaçlanmıştır.
4. Kongre sonunda Temsil Heyeti, Ali Fuat Paşa'yı Batı Anadolu Kuvayı Milliye Komutanlığına atadı.

Bu olay Temsil Heyeti'nin yürütme görevini yerine getirdiğinin yani bir hükümet gibi hareket ettiğinin göstergesidir.

5. Kongre sonunda Sivas'ta İrade-i Milliye adında Millî Mücadele'nin yayın organı olan bir gazete çıkarılmaya başlandı.
- Milli mücadele yılarında halkın olaylar hakkında doğru bilgilendirilmesi Milli Mücadele'ye destek bulabilmek amacı açısından çok önemlidir.

Yaşanan gelişmeler üzerine gönderdiği bir genelgeyle Temsil Heyeti Başkanı sıfatıyla bütün illerin İstanbul ile haberleşmeyi kesmelerini istedi. Yaşanan bu olaylar sonunda Damat Ferit Paşa istifa etmek zorunda kaldı. Ali Rıza Paşa yeni hükümeti kurmakla görevlendirildi. Bu görev değişikliği Temsil Heyeti'nin Osmanlı Hükümeti'ne karşı **ilk siyasi** başarısıdır.

Amasya Görüşmeleri (20-22 Ekim 1919)

Amasya Protokolü'nü imzalayan Heyet-i Temsiliye Üyeleri: Rauf Bey, Mustafa Kemal Bey, Bekir Sami Bey

Damat Ferit Hükümeti'nin istifası üzerine hükümeti kuran Ali Rıza Paşa, İstanbul Hükümeti adına temsilci olarak Bahriye Nazırı Salih Paşa'yı Mustafa Kemal ile görüşmek üzere Amasya'ya gönderdi. Görüşmeler sonunda alınan kararların bazıları şunlardır:

- Türk vatanının bütünlüğü ve bağımsızlığı korunacaktı.
- Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i hukuk Cemiyeti Osmanlı Hükümeti tarafından tanınacaktı.
- Müslüman olmayan azınlıklara devletin siyasi egemenliğini ve sosyal dengesini bozacak imtiyazlar verilmeyecekti.
- İtilaf Devletleri ile barış antlaşması amacıyla toplanacak konferansa Temsil Heyeti tarafından da uygun görülecek temsilciler gönderilecekti.
- Mebuslar Meclisi İstanbul'da güvenli bir ortamda baskıdan uzak bir şekilde toplanması mümkün değildir. Bu nedenle meclis, Anadolu'da hükümetin uygun göreceği güvenli bir yerde toplanmalıdır.

Önemi

- * Amasya Görüşmeleri ile Osmanlı Hükümeti Millî Mücadele ve Temsil Heyeti'ni resmen tanımış oldu. Bu tanıma, Anadolu'da kurtuluş hareketi açısından bir zaferdir.
- * Bu Amasya Protokolü, Bahriye Nazırı Salih Paşa tarafından İstanbul Hükümeti'ne sunulmuş ancak kabul edilmemiştir. Sadece Mebusan Meclisi'nin açılması konusunda görüş birliğine varılmıştır. O da, İstanbul'da açılması koşuluyla kabul edilmiştir.

Salih Paşa meclisin Anadolu'da toplanması kararını hükûmete kabul ettireceğini, kabul ettiremezse istifa edeceğini söylemişti. Ancak Kanun-u Esasi'ye aykırı olduğu gerekçesiyle bu teklif hükûmet tarafından kabul edilmedi. Salih Paşa, kararı kabul ettiremediği gibi görevinden de çekilmedi. Ancak meclisin açılması konusunda hükûmeti ikna etmeyi başardı.

Sonuçları

- Amasya Görüşmeleri sonunda Mebusan Meclisi'nin yeniden açılması kararlaştırılmıştı.
- Mustafa Kemal'in İstanbul'un güvenli olmaması nedeniyle Meclisin Anadolu'da bir şehirde açılması teklifi Osmanlı Hükûmeti tarafından reddedildi. Meclisin İstanbul'da açılması kararlaştırıldı.
- Yurdun her yerinde seçimler yapıldı.
- Mustafa Kemal Erzurum'dan milletvekili olarak seçilip meclise girmeye hak kazandı.

İtilaf Devletleri Osmanlı Devleti'ne imzalatılacak barış antlaşmasının onaylanması için Mebusan Meclisi'nin gerekliliğini bildiklerinden seçimlere müsaade ettiler.

Temsil Heyeti'nin Ankara'ya Gelişi

Erzurum'dan milletvekili seçilen Mustafa Kemal, Temsil Heyeti üyeleri ile birlikte Milli Mücadele'nin merkezi olacak Ankara'ya geldi.

Mustafa Kemal de hem Millî Mücadele'yi merkezinden yönetmek hem de meclisin çalışmalarını daha yakından takip etmek için Temsil Heyeti üyeleriyle beraber 27 Aralık 1919'da Ankara'ya geldi.

Ankara Niçin Merkez Seçildi?

- Ankara'nın merkez seçilmesinde Ankara'da Ali Fuat Paşa komutasında Millî Mücadele'yi destekleyen bir kolordu olması,
- Ankara'ya yurdun her yerinden demir yolu ulaşımı kolaylığı,
- Batı Anadolu'da Yunanlılara karşı yapılacak bir savaşta bölgeye yakın olması,
- İşgale uğramamış ve güvenli olması

- İstanbul ve diğer şehirlerle haberleşme imkânının daha fazla olması etkili olmuştur.

SON OSMANLI MEBUSAN MECLİSİ'NİN AÇILMASI VE MİSAKI MİLLİ'NİN KABULÜ

Kazanım 6. Misakımillî'nin kabulünü ve Büyük Millet Meclisinin açılışını vatanın bütünlüğü esası ile "ulusal egemenlik" ve "tam bağımsızlık" ilkeleri ile ilişkilendirir.

Mustafa Kemal İstanbul Hükümeti'nin kendisi ile ilgili olarak almış olduğu kararlar (Tutuklanma Emri) ve İstanbul'da İtilaf Devletleri'nin varlığından dolayı İstanbul'a gitmedi.

Mustafa Kemal, kendisine bağlı milletvekilleri ile Ankara'da görüşmeler yaptı ve onlardan şu isteklerde bulundu;

◆ Kendisinin meclis başkanı seçilmesi

Bu isteği ile ulaşmak istediği amaç "Meclis başkanın istediği yerde toplanır maddesi ile meclisi Anadolu'da bir kentte toplamaktır.

◆ "Müdafaa-i Hukuk" grubunu kurmalarını

Amacı Milli Mücadele taraftarlarının meclis içinde daha güçlü olmasının sağlamaktır.

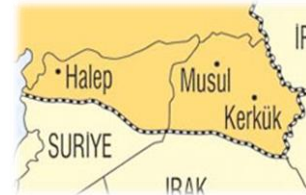
◆ "Misak-i Milli Kararları" nı kabul etmelerini.

Milli mücadeledeki ulusal hedeflerin Osmanlı Mebuslar Meclisi tarafından onaylanmasını sağlamak

İtilaf Devletleri ile başlayacak olan görüşmelerde Türk halkının kabul edebileceği barış şartlarını anlatan belge Misak-ı Millî'dir.

Maddeleri ve Yorumları

Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandığında işgal edilmemiş yerler Türk yurdu sayıldı.

1. Ateşkes imzalandığı tarihte Türk ve İslam çoğunluğunun bulunduğu bölgeler hiçbir suretle birbirinden ayrılmaz, bir bütündür.

- Mondros sonrası yapılan işgallerin kabul edilmeyeceği belirtilmiştir.
- 2. Halkın oyları ile anavatan katılan Üç Sancak (Kars, Ardahan ve Batum)'ta gerekirse yine halk oylamasına başvurulabilir.
- Bölge halkının çoğunluğunun Türk olmasına güvenilerek bu madde ortaya atılmıştır.

Bu topraklar Brest-Litovsk Antlaşması ile Rusya tarafından Osmanlı'ya bırakılmıştı. Fakat İtilaf Devletleri yeni Rus devletini tanımadıkları için bu antlaşmayı da geçerli saymıyorlardı.

- 3. Batı Trakya'nın hukuki durumu halkın serbestçe vereceği oyla belirlenmelidir.
- Bölge halkının çoğunluğunun Türk olmasına güvenilerek bu madde ortaya atılmıştır.

- 4. İstanbul ve Marmara Denizi'nin güvenliği her türlü tehlikeden korunmalıdır. İstanbul ve Çanakkale Boğazlarının dünya ticaret ve ulaşımına açılması konusunda bizimle diğer devletlerin birlikte vereceği kararlar geçerlidir.
- Boğazların ticarete açılma şartı olarak güvenliklerinin sağlanması şartı koşulmuştur.

- 5. Azınlıkların hakları komşu memleketlerdeki Müslüman haklarının korunması şartıyla kabul edilecektir.
- Azınlık hakları konusunda iç işlerimize karışılmasının önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca azınlık hakları konusunda uluslararası eşitlik unsuru göz önünde bulundurulmuştur.

- 6. Siyasi, mali ve adli gelişmemizi engelleyen her türlü sınırlamalar (kapitülasyonlar) kaldırılmalıdır.
- Ekonomik, siyasi ve hukuki bağımsızlığımızın korunması amaçlanmıştır.

Önemi

- * Erzurum ve Sivas Kongresi kararlarının (Misak-ı Milli) Meclis-i Mebusan tarafından onaylanması, milletvekillerinin bağımsızlık amacı ile gerçekleştirilen milli mücadeleyi benimzediklerini gösterir.

- * Türk halkının bağımsızlık ve ülke bütünlüğünün korunması konularındaki kararlılığı tüm dünyaya ilan edilmiştir.
- * Millî Mücadele'nin siyasi programı niteliğinde olan Misakımillî'nin kabulü ile Türk milletinin kabul edebileceği barış şartları belirlenmiştir.

Sonuçları

- İtilaf Devletleri, kendi kontrollerinde İstanbul'da açılan Osmanlı Mebusan Meclisi tarafından Misak-ı Milli Kararları'nın kabulü üzerine 16 Mart 1920'de İstanbul'u işgal ettiler.

Meclis dağıtıldı, bazı milletvekilleri tutuklanıp Malta Adası'na sürgün olarak gönderildiler.

İtilaf Devletleri İstanbul'un işgali sırasında meclisi dağıtarak Millî İrade'yi hiçe saymışlardır.

- İstanbul'un işgali Mustafa Kemal'i haklı çıkarmıştır. Çünkü o İstanbul'un güvenli olmadığını söylemiş, meclisin İstanbul dışında toplanmasını istemiştir. (İleri görüşlülük)
- İşgal sonrası Sadrazam Salih Paşa görevinden istifa etti. Damat Ferit Paşa tekrar sadrazam oldu ve Millî Mücadele'ye katılanları asi ilan etti. Padişah da 11 Nisan 1920'de Mebusan Meclisi'nin hukuki varlığına son verdi.
- İstanbul'un işgali, TBMM 'nin Açılması Süreci'ni hızlandırmıştır. Meclisin kapatılması Mustafa Kemal ve Temsil Heyeti'ne yeni bir fırsat doğurmuştur. Bu durum, milletin gerçek temsilcilerinin bulunduğu bir meclisi Ankara'da açma imkânı sunmuştur.

MISAKİMMİLLİ KARARLARI (28 OCAK 1920)

Millî bağımsızlık yemindir. Alınan kararlar arasında Millî Egemenlikle ilgili bir madde yer almamıştır.

- Misakımillî ile bölünmez bir Türk ülkesinin sınırları çizilmiştir .
- Misakımillî kararları Kara BORSADA şeklinde kodlanabilir.

K	APİTÜLASYONLAR	Siyasi, adli, mali gelişmemize engel olan her türlü sınırlamalar (Kapitülasyonlar) kaldırılacaktır.
R	EGEMENLİK	İstanbul gahri ve Marmara'nın güvenliği her Millî Tehditlere karşı korunacaktır. Bütün sınırların güvenliği ve bütünlüğü için bütün millet ve devletlerin aydın ve vereceği kararlar kabul edilmelidir.
O	OSMANLI İNKILAPLARI	Osmanlı İnkılapları Osmanlı Devleti'nin en büyük başarılarıdır. Osmanlı Devleti'nin en büyük başarılarıdır. Osmanlı Devleti'nin en büyük başarılarıdır.
R	EFKARLAR	Osmanlı Devleti'nin en büyük başarılarıdır. Osmanlı Devleti'nin en büyük başarılarıdır. Osmanlı Devleti'nin en büyük başarılarıdır.
S	İNŞAATLAR	Osmanlı Devleti'nin en büyük başarılarıdır. Osmanlı Devleti'nin en büyük başarılarıdır. Osmanlı Devleti'nin en büyük başarılarıdır.
A	ZULMELE	Osmanlı Devleti'nin en büyük başarılarıdır. Osmanlı Devleti'nin en büyük başarılarıdır. Osmanlı Devleti'nin en büyük başarılarıdır.

TBMM 'NİN AÇILMASI (23 Nisan 1920)

İstanbul'un resmen işgal edilmesi ve Mebusan Meclisi'nin kapatılması üzerine Mustafa Kemal, yeni bir meclisin açılması çalışmalarına başladı. 19 Mart 1920'de vali ve kolordu komutanlarına bir genelge göndererek seçimlerin yeniden yapılmasını istedi.

Kurulacak mecliste yeni seçilecek milletvekillerinin yanında son Mebusan Meclisi'nden Anadolu'ya geçen milletvekillerinin de haklarının korunacağını belirtti. Bu durum Mustafa Kemal'in "Halkın kararına gösterdiği saygıyı" ortaya koyar. Seçimler yapıldı ve Mustafa Kemal de Ankara'dan milletvekili seçildi. 23 Nisan 1920'de Büyük Millet Meclisi törenlerle açıldı.

TBMM'nin Çalışma Esaslarını oluşturan maddeler şunlardır:

- 1. TBMM'nin üstünde hiçbir güç yoktur.**
 - Milletin üstünlüğü belirtilmiş ve millet egemenliğine dayalı bir yönetim benimsenmiştir. Bu yönetime İstanbul'daki Saltanat ve İstanbul Hükümeti Makamı'nın etki edemeyeceği vurgulanmıştır.
- 2. Padişah ve halife içinde bulunduğu zor durumdan kurtulduğu zaman, meclisin belirleyeceği kanuni esaslara göre uygun olan durumunu alacaktır.**
 - Saltanat yanlılarını küstürmemek için böyle bir karar alınmıştır.
- 3. Hükümet kurmak gereklidir. Geçici kaydıyla da olsa bir hükümet reisi ya da padişah vekili atamak doğru değildir.**
 - Ankara'da kurulacak olan meclisin Milli Mücadele adına tek yetkili kurum olduğu, geçici olmadığı ve hiçbir makama bağlı olmadığı ortaya konuyor.
- 4. TBMM, Yasama ve Yürütme Yetkilerine sahiptir.**
 - Güçler birliği ilkesinin uygulanacağı ifade ediliyor.
 - TBMM "İstiklal Mahkemeleri" Kurmasıyla Yargı Yetkisine de sahip olmuştur.
- 5. Meclisten seçilecek bir heyet, hükümet işlerini yürütecektir. Meclis başkanı hükümetin de başkanıdır.**
 - Meclis Hükümeti Sistemi" kabul edilmiştir

İlk TBMM'nin Özellikleri (1920-1923 Meclisi)

- İşgallere karşı oluşan direnişi tek bir çatı altında toplayan TBMM, Milli Egemenliği gerçekleştirmiştir.
- TBMM "Güçler birliği İlkesini" benimsemiştir.
- "Olağanüstü Meclis" ya da İhtilalci Meclis özelliği taşır. (Mevcut yönetime başkaldırmaya ihtilal denir.)
- Kurtuluş Savaşı'nı yönettiği için bu meclise, "Savaş Meclisi" yeni yasalar çıkardığı için de "Kurucu Meclis" olarak ta adlandırılır.
- TBMM'nin açılmasıyla "Temsil Heyeti" nin görevi bitmiştir.
- Yaptığı ilk ve tek inkılap hareketi, 1922 yılında Saltanatın Kaldırılması'dır.
- İlk mecliste çeşitli gruplar yer almasına rağmen meclis tam bağımsızlık amacı etrafında birleşen vekillerden oluşur.
- Milli bir nitelik taşır. Azınlık milletvekilleri yer almaz.
- İlk siyasî başarısı Gümrü Antlaşması'dır.

Türkiye Büyük Millet Meclisine Karşı Çıkan Ayaklanmalar

Kazanım 6. Misakımillî'nin kabulünü ve Büyük Millet Meclisinin açılışını vatanın bütünlüğü esası ile "ulusal egemenlik" ve "tam bağımsızlık" ilkeleri ile ilişkilendirir.

I. TBMM'YE KARŞI ÇIKAN AYAKLANMALAR	
Doğrudan İstanbul Hükümetinin Çıkardığı Ayaklanmalar	- Anzavur Ahmet Ayaklanması - Kuvva-yı İnzabatiye Ayaklanması
İstanbul Hükümetinin ve İtilaf Devletlerinin Beraber Çıkardığı Ayaklanmalar	- Şeyh Recep Ayaklanması - Cemil Çeto, Koçgiri Ayaklanması - Ali Bâti, Şeyh Eşref Ayaklanması - Urfa Milli Aşireti Ayaklanması - Konya Ayaklanması - Afyon Ayaklanması - Yozgat Ayaklanması - Bolu, Düzce, Hendek, Adapazarı Ayaklanmaları
Başta Kuvva-yı Milliye Olup Sonradan TBMM'ye Karşı Ayaklananlar	- Yörük Ali Efe Ayaklanması - Demirci Mehmet Efe Ayaklanması - Çerkez Ethem Ayaklanması
Azınlıkların Çıkardığı Ayaklanmalar	- Rumların Çıkardığı Ayaklanmalar - Ermenilerin Çıkardığı Ayaklanmalar

Ayaklanmaların Nedenleri

- Osmanlı Hükümeti'nin ve İtilaf Devletlerinin Millî Mücadele'nin padişah ve halifeye karşı yapıldığı şeklindeki propagandaları,
- İngilizlerin, Boğazların her iki yakasına yerleşmek amacıyla ayaklanmaları desteklemesi,

- Anadolu'da bazı kişilerin otorite boşluğundan yararlanmak istemesi,
- Bazı Kuvayı milliye birliklerinin disiplinsiz davranışları, halktan zorla para, yiyecek ve silah toplamaları ve düzenli orduya katılmak istememeleri,
- Azınlıkların ayrı birer devlet kurma hedefleri.

Doğrudan Osmanlı Hükûmeti Tarafından Çıkarılan Ayaklanmalar: Kuvayı milliye ve Millî Mücadele'ye karşı bizzat Osmanlı Hükûmeti tarafından çıkartılmış olan ayaklanmalardır. Bu ayaklanmalara işgal devletleri de destek vermiştir. Anzavur Ayaklanması ve Kuvayı inzibatiye Ayaklanması bu tür ayaklanmalardır. Ethem Bey'in birlikleri ve Ali Fuat Paşa'ya bağlı birlikler ayaklanmaları bastırdılar.

Ali Fuat Paşa

Ethem Bey'in birlikleri ve Ali Fuat Paşa'ya bağlı birlikler ayaklanmaları bastırdılar.

Çerkez Ethem

Osmanlı Hükûmeti ve İtilaf Devletlerinin Kışkırtmalarıyla Çıkan Ayaklanmalar: Osmanlı Hükûmeti Millî Mücadele Anadolu halkını kışkırtmıştır. İtilaf Devletleri ise işgal bölgelerine yerleşmek, Millî Mücadele'yi oyalamak, Boğazlar ve çevresini denetim altında tutmak ve azınlıklardan yararlanmak amacıyla ayaklananları desteklemişlerdir. Bu ayaklanmalar içinde, Düzce, Yozgat, Konya, Cemil Çeto, Koçgiri ve Milli Aşireti ayaklanmaları en önemlileridir. Kuvayı milliye birlikleri bu ayaklanmaları bastırmıştır.

Kuvayı milliye Birliklerinin Ayaklanmaları: Kuvayı milliye içinde yer alıp işgal devletleriyle ve isyan eden azınlıklarla savaşan ama düzenli orduya katılmak istemeyen birliklerin ayaklanmalarıdır. Demirci Mehmet Efe ve Ethem en önemlileridir. Demirci Mehmet Efe Ayaklanması Refet Bey (Bele), Çerkez Ethem Ayaklanması ise İsmet Bey (İnönü) kuvvetlerince bastırılmıştır.

Azınlıkların Çıkardığı Ayaklanmalar: Anadolu'nun işgal altında olmasından yararlanmak isteyen Ermeni ve Rumların çıkardığı ayaklanmalardır. Güney ve doğu illerinde Ermeniler, Karadeniz Bölgesi'nde de Rumlar ayaklandılar. Ermenilere karşı Kâzım Karabekir, Rumlara karşı Nurettin Paşa komutasındaki Türk birlikleri ayaklanmaları bastırmıştır.

TBMM 'nin Ayaklanmalara Karşı Aldığı Önlemler

TBMM, Anadolu'da çıkan ayaklanmalara karşı aşağıdaki önlemleri almıştır.

1. İstanbul ile tüm ilişkiler kesildi.
2. Hıyanet-i Vataniye Kanunu çıkarıldı
3. İstiklal Mahkemeleri kuruldu.
4. Ankara Müftüsü Rifat Börekçi' den Milli mücadeleyi destekleyici fetva alındı.
5. Anadolu Ajansı kuruldu.

TBMM İstiklal Mahkemeleri ile yargı gücünü kullanmıştır.

Ayaklanmaların Sonuçları

1. Zaman, malzeme ve insan kaybı oldu.
2. Milli Mücadele'nin uzamasına neden oldu.
3. TBMM'nin otoritesi arttı.
4. Düzenli ordunun kurulmasına zemin hazırladı.
5. İtilaf Devletlerinin işgallerinin ilerlemesi kolaylaştı.

Kazanım 7. Büyük Millet Meclisine karşı ayaklanmalar ile ayaklanmaların bastırılması için alınan tedbirleri analiz eder.

SEVR ANTLAŞMASI (10 Ağustos 1920)

İtilaf Devletleri I. Dünya Savaşı sonunda Osmanlı Devleti dışındaki İttifak Devletleriyle barış antlaşmaları imzalamıştı. Galip devletlerin Osmanlı Devleti ile barış antlaşması imzalamasını geciktiren bazı nedenler vardı. Bu gecikmenin nedenleri olarak İtilaf Devletlerinin Osmanlı Devleti'ni paylaşmadaki anlaşmazlıkları, İzmir'in Yunanlılara verilmesiyle İngiltere ile İtalya arasındaki anlaşmazlık ve Türk milletinin işgallere karşı beklenmedik mücadelesi gösterilebilir.

İtilaf Devletleri, İngiltere, Fransa ve İtalya temsilcilerinin katıldığı San Remo Konferansı'nda (18 - 26 Nisan 1920) barış antlaşmasının taslağı görüştüler. Tefvik Paşa başkanlığında Paris'e giden Türk heyeti 11 Mayıs 1920'de kendilerine sunulan barış şartlarını "Antlaşma şartlarının bağımsız bir devlet anlayışıyla bağdaştırılması mümkün değildir." diyerek antlaşmaya yanaşmadı.

Anlaşmanın imzalanmasını çabuklaştırmak için İngilizler Mudanya ve Bandırmaya asker çıkarırken Yunanlılar Bursa Balıkesir ve Edirne'yi işgal ettiler. Bu gelişmeler üzerine Sevr kasabasına gönderilen Osmanlı heyeti anlaşmayı imzaladı.

Maddeleri

Sınırlar

1. Doğu Trakya ve Batı Anadolu Yunanistan'a verilecek.
2. Bütün Suriye, Mardin, Urfa, Antep Fransa'ya verilecek,
3. Rodos ve 12 ada İtalya'ya, diğer adalar Yunanistan'a verilecek,
4. Arabistan, Musul ve Irak İngiltere'ye verilecek,
5. Güney batı Anadolu İtalya'ya verilecek, (Bu madde, İtalya'nın gönlünü almak için eklenmiştir.)
6. Doğu Anadolu'da Ermeni ve Kürt Devleti kurulacak,

Siyasi

7. İstanbul Osmanlı Devleti'nin başkenti olarak kalacak ama İtilaf Devletleri'nin istekleri yerine getirilmediği takdirde, elinden alınacak,
8. Boğazlar bütün devletlere savaş zamanında bile açık olacak. Boğazlar Komisyonu kurulacak.
9. Azınlıklar vergi vermeyecek, askerlik yapmayacak.

Askeri

10. Mecburi askerlik kaldırılacak (Osmanlıyı savunmasız bırakmak için böyle bir madde konulmuştur.)
11. Osmanlı ordusu 50700 kişiden oluşacak, ağır silah olmayacak. (Osmanlıyı savunmasız bırakmak için böyle bir ikinci madde konulmuştur.)
12. Deniz gücü 13 gemiyi geçmeyecek, denizaltı olamayacak. (Osmanlıyı savunmasız bırakmak için böyle bir üçüncü madde konulmuştur.)

Ekonomik

13. Osmanlı Devleti ağır bir tazminat ödeyecek.
14. Kapitülasyonlardan bütün devletler yararlanabilecek.
15. Osmanlı devleti maliyesi İtilâf Devletlerinin komisyonuna bırakılacak.

Önemi

- I. Dünya Savaşı sonrasında imzalanan en son antlaşmadır.
- I. Dünya Savaşı sonunda imzalandığı halde uygulanamayan tek antlaşmadır.
- Misak-ı Milli kararlarına uygun değildir.
- Osmanlı Devleti'nin imzaladığı en son antlaşmadır.

- İstanbul'da tepkiyle karşılanan antlaşma yüzünden Damat Ferit Paşa, istifa etmek zorunda kaldı. Yerine kurulan Tefik Paşa Hükûmeti de antlaşmayı onaylamamıştır.

Sonuçları

- TBMM 19 Ağustos 1920'de alınan bir kararla antlaşmayı onaylayan ve imzalayanları vatan haini ilan etti.
- Sevr Antlaşması Türk milletinin mücadele gücünü ve kararlılığını artırdı.
- Mustafa Kemal ve arkadaşlarının başlattığı Millî Mücadele'nin ne kadar haklı olduğunu bir kez daha gösterdi.

ETKİNLİK - 1

Verilen bilgilerin hangilerinin doğru hangilerinin yanlış olduğunu " X " işaretini kullanarak belirleyiniz.

D Y

1. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. maddesi ile Doğu'da Ermeni Devleti kurulması amaçlanmaktadır.
2. Osmanlı I. Dünya Savaşında ilk olarak Kafkasya Cephesi'nde savaşmıştır.
3. Sevr Antlaşması Osmanlı Mebuslar Meclisi tarafından onaylanmadığı için ölü doğmuş bir antlaşmadır.
4. Mavri Mira, Etnik-i Eterya ve Pontus Cemiyetlerini Ermeniler kurmuşlardır.
5. "Milletin bağımsızlığını Millet azim ve Kararı kurtaracaktır." maddesi ile Kurtuluş Savaşı gerekçesi açıklanmıştır.
6. Mustafa Kemal I. Dünya Savaşı'nda sırası ile Çanakkale, Kafkasya ve Suriye'de görev almıştır.
7. Kutsal toprakları koruduğumuz Hicaz-Yemen Cephesi'nde Fransızlar ile işbirliği yapan Araplar ile mücadele ettik.
8. Manda himaye ilk kez Erzurum, kesin olarak ise Sivas Kongresi'nde red edilmiştir.
9. Amasya Görüşmelerine Damat Ferit Hükümeti adına Salih Paşa katılmıştır.
10. Amerikan Bristol'un yayınladığı bildiriye göre İzmir ve çevresinde nüfus açısından üstünlüğe kesinlikle Türk halkı sahiptir.
11. Wilson Prensipleri ve İngiliz muhipleri Cemiyetleri manda ve himaye sistemini savunan cemiyetlerdir.
12. Bolşevik İhtilali'ni yaşayan Rusya Osmanlı Devleti ile Brest-Litovsk Antlaşmasını imzalayarak I. Dünya Savaşı'ndan çekilmiştir.

ETKİNLİK - 2

Aşağıda verilen bilgi-kavram eşleştirmelerini yapınız.

1. İngilizlerden kaçarak Osmanlı'ya sığınan Alman gemileri **A** Amiral Bristol Raporu
2. Osmanlı Devleti'nin fiilen sona ermesine neden olan gelişme **B** Çerkez Ethem
3. TBMM'nin açılması ve milli iradeye geçilmesini hızlandıran gelişme **C** Mondros Ateşkes Antlaşması
4. Önce Kuvayi Milliye şefi olup düzenli ordu kurulunca isyan eden kişi **D** Ali Galip
5. İstanbul Hükümeti'nin Sivas Kongresi'ni basmak ile görevlendirdiği vali **E** Mebusan Meclisi'nin kapatılması
6. İzmir'de Yunanlıların çoğunluk olmadığını ortaya koyan uluslararası belge **F** Yavuz ve Midilli

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

--	--	--	--	--	--

ETKİNLİK - 3

Aşağıda verilen bilgi ve olay eşleştirmesini doğru olarak yapınız.

1	Kurtuluş Savaşı'na yapılan ilk çağrı belgesi	A	Teşkilat-ı Esasiye
2	Temsil Heyeti'nin kurulmasına karar verilen gelişme	B	Erzurum Kongresi
3	Erzurum ve Sivas Kongresi kararlarının Mebusan Meclisi tarafından kabul edilmiş hali	C	Havza Genelgesi
4	"Milli sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz." maddesinin kabul edildiği gelişme	D	Misak-ı Milli
5	İrade-i Milliye Gazetesinin çıkarılmasına karar verilen gelişme	E	Amasya Genelgesi
6	TBMM'nin çıkarmış olduğu ilk anayasanın adı	F	Sivas Kongresi

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

--	--	--	--	--	--

ETKİNLİK - 4

Aşağıda I. Dünya Savaşı ve verilen bilgileri eşleştiriniz.

1	Rusya'ya karadan yardım götürmek için açılan cephe.
2	Almanlar'ın isteği ile Mısır'ı geri almak için açılan cephe
3	Mustafa Kemal'in I. Dünya Savaşı'nda görev aldığı son cephe.
4	Osmanlı Devleti'nin ömrünün uzamasına neden olan cephe.
5	Anadolu'nun işgalini önlemek mantığı ile mücadele edilen ve İngilizler ile savaşılan cephe.
6	Almanların, İngiltere'nin sömürge yollarını ele geçirmek için Osmanlı Devleti'ne açtığı cephe
7	Türk Ordu'nun İngilizleri Kut'ül Amare'de mağlup ettiği ve 10000 İngiliz askerini esir aldığı cephe.
8	Mustafa Kemal'in Milli Mücadele lideri olabilecek özellikleri taşıdığı ön plana çıktığı cephe
9	Mustafa Kemal'in Yıldırım Orduları Grup Komutanlığına atandığı cephe
10	Mustafa Kemal'in I. Dünya Savaşı'nda ilk görev aldığı cephe

--

Çanakkale Cephesi

--

Kanal Cephesi

--

Irak Cephesi

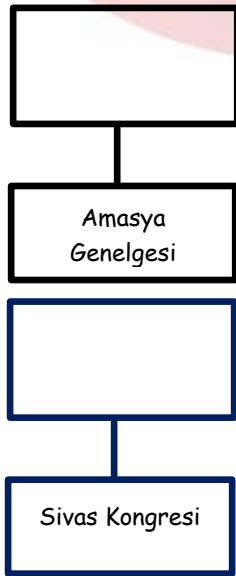
--

Suriye Cephesi

ETKİNLİK - 5

Kurtuluş Savaşı yıllarındaki genelge-kongreler ile verilen bilgileri eşleştiriniz.

1	Kurtuluş Savaşı'nın amaç, gerekçe ve yönteminin açıklandığı gelişme.
2	Sonucunda İrade-i Milliye Gazetesinin çıkarıldığı gelişme.
3	Milli Mücadelenin ilk çağrısının yapıldığı belge.
4	Milli sınırlar kavramının ilk kez belirtildiği gelişme.
5	İstanbul Hükümeti'nin görevini yapamadığını belirterek savaş gerekçesi açıklayan gelişme
6	Protesto telgrafları ve mitingler yapılarak işgale direnilmesini isteyen gelişme.
7	Bölgesel olarak toplanıp, ulusal kararlar alınan gelişme.
8	Manda ve himayenin kesin olarak reddedildiği gelişme
9	Sivas'ta Milli bir kongre toplanması kararının alındığı gelişme
10	Azınlıklara verilen bütünlüğümüzü bozucu haklara ilk kez tepki gösterilen gelişme.

ETKİNLİK - 6

Verilen bilgilerin hangilerinin doğru hangilerinin yanlış olduğunu " X " işaretini kullanarak belirleyiniz.

- Doğru Yanlış
- Ermeniler, Tehcir Kanunu ile buldukları yerlerde tehlike oluşturdukları için yaşadıkları illerinden güvenli bir Osmanlı toprağı olan Suriye'ye göç ettirildiler.
 - I. Dünya Savaşı sonunda galip devletlerin girişimleriyle savaş sonrası, barışın sürekliliğini sağlamak amacıyla 1919'da Londra'da bir konferans düzenlendi.
 - İşgallere karşı vatani koruma ve bağımsız yaşama isteğı sonucunda oluşan direniş ruhuna Kuvayı milliye (millî kuvvetler) denir.
 - Hıncak-Taşnak Cemiyeti'nin amacı büyük Yunanistan'ı kurmak ve Bizans İmparatorluğu'nu yeniden canlandırmaktı.
 - Amerikan himayesi altına girmeyi amaçlayan cemiyet Sulhu Selameti Osmaniye'dir.
 - Misak-ı Milli kararları ilk TBMM toplantısında kabul edilmiştir.
 - Sevr Antlaşması'nı imzalayanlar İstiklal Mahkemelerinde yargılanmışlardır.
 - Sivas Kongresi'ni basma görevi Erzurum valisi Ali Galip'e verilmiştir.
 - Doğu Anadolu Müdafaa-i hukuk Cemiyeti ve Trabzon Muhafaza-i hukuk Cemiyeti'nin düzenlediğı Erzurum Kongresi'ne doğu illerinin temsilcileri katılmıştır.
 - Sivas Kongresi'nde Anadolu ve Rumeli'de kurulmuş olan bütün millî cemiyetler "Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk" adıyla birleştirilmiştir.
 - Mustafa Kemal de hem Millî Mücadele'yi merkezinden yönetmek hem de meclisin çalışmalarını daha yakından takip etmek için Temsil Heyeti üyeleriyle beraber 27 Aralık 1919'da Ankara'ya geldi.

ETKİNLİK - 7

Sorulan soruların cevaplarını altlarındaki kutucuklara yazınız.

Mustafa Kemal'in I. Dünya Savaşında yer aldığı cepheler sıralaması nedir?

Mondros Mütarekesinin Osmanlı adına imzalayan devlet adamının adı nedir?

Hem toplanış hem de aldığı kararlar bakımından ulusal bir kongrenin adı nedir?

Mustafa Kemal'in ilk olarak sivil katıldığı olayın adı nedir?

Sivas Kongresi'nde Batı Anadolu Kuvay-ı Milliye Komutanlığına atanan kimdir?

"Kapitülasyonlar kaldırılmalıdır." maddesinin yer aldığı belgenin adı nedir?

Kuvayi Milliyeci olup sonradan düzenli orduya isyan eden kişilerin adları nedir?

Osmanlı Mebusan Meclis onaylamadığı için geçerli olmayan belgenin adı nedir?

Misak-ı Milli'nin kabul edildiği yerin adı nedir?

TBMM'ye karşı çıkan ayaklanmaları bastırmak için çıkarılan kanunun adı nedir?

Kurtuluş Savaşı yıllarında görev yapan basım-yayım kuruluşlarının adları nelerdir?

Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesini özellikle isteyen İttifak Devleti'nin adı nedir?

Osmanlı'nın, Mısır'ı alarak hakiyetini güçlendirmeye çalıştığı deniz bölgenin adı nedir?

Mondros'un 24. maddesi ile Doğu Anadolu'da devlet kurması hedeflenen devletin adı nedir?

ETKİNLİK - 8

Verilen bilgilerin hangilerinin doğru hangilerinin yanlış olduğunu "D" ve "Y" işaretlerini kullanarak belirleyiniz.

- [] 1. Rusya, Birinci Dünya Savaşı öncesinde Pan Slavizm politikası gereği Balkanlardaki Slavları kendi yönetimi altında birleştirmeye çalışmıştır.
- [] 2. İngiltere ve Fransa'nın Kanal Cephesi'nde yenilmeleri üzerine bu devletlerden yardım alamayan Rusya'da çarlık rejimi yıkılmıştır.
- [] 3. Mustafa Kemal Paşa, Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandığı sırada Yıldırım Orduları Grubu Komutanı olarak Suriye-Filistin Cephesi'nde bulunuyordu.
- [] 4. 21 Aralık 1918'de kurulan Pontus Cemiyetinin amacı Adana ve çevresinin Fransızların eline geçmesini önlemektir.
- [] 5. Millî Cemiyetler Erzurum Kongresi'nde alınan kararlar tek çatı altında toplanmıştır.
- [] 6. Osmanlı Mebusan Meclisi 12 Ocak 1920'de Misak-ı Milli belgesini kabul etmiştir.
- [] 7. Kurtuluş Savaşı sırasında vatansever din adamları Anakara Müftüsü Rifat Börekçi öncülüğünde Millî Mücadele'yi destekleyici fetvalar verdiler.
- [] 8. Sevr Antlaşması ile kapitülasyonların devamına karar verilmiştir.
- [] 9. Millî Mücadele sırasında TBMM'ye karşı ayaklananları yargılamak amacıyla üyeleri Büyük Millet Meclisindeki milletvekilleri arasından seçilen İstiklal Mahkemeleri kurulmuştur.
- [] 10. Erzurum Kongresi'nde alınan "Kuvay-i Milliye etkin Milli İrade hakim kılınacaktır." maddesi doğrudan doğruya millî egemenliği gerçekleştirmeye yöneliktir.
- [] 11. Misakımillî kararlarında Erzurum, Van ve Bitlis ile Batı Trakya için gerekirse halkın oyuna başvurulabileceği belirtilmiştir.
- [] 12. Mustafa Kemal başkanlığındaki Temsil Heyetinin Ankara'yı merkez seçmesinde Ankara'nın, Batı Cephesi'ne yakın olması, ulaşım ve haberleşme imkânlarına sahip olması ve güvenli bir yerde bulunması etkili olmuştur.

ETKİNLİK - 9

Mustafa Kemal'in hayatındaki önemli şehirler ve orada yaşanan gelişmeleri ile ilgili eşleştirmeleri yapınız.

1	I. Dünya Savaşı'nda galip olduğumuz cephe	İ	Misak-ı Milli
2	Son Osmanlı Mebusan Meclisi kararları	Y	Hıyanet-i Vatanîye
3	Mondros'un imzalandığı adanın adı	N	Kanal
4	Adana çevresini savunan yararlı cemiyet	L	Limni
5	Meclis onaylamadığı için ölü doğmuş antlaşma	A	Paris
6	Vilayeti Sitte kavramının geçtiği madde numarası	L	Kilikyalılar
7	TBMM'ye isyan edenlere karşı çıkarılan kanun	İ	Sevr
8	İzmir'in Yunanlıların işgaline bırakıldığı konferans	M	Çanakkale
9	Mısır'ı ele geçirmek için açılan Osmanlı taarruz cephesi	I	İrade-i Milliye
10	Doğu'da Ermeniler için çıkarılan kanun	U	24.
11	Sivas Kongresinde çıkarılan gazete adı	Ş	Tehcir

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

ETKİNLİK - 10

I. Dünya Savaşı'ndaki cepheleri ile ilgili verilen bilgileri haritadaki yerler ile eşleştiriniz.

Ruslar ile mücadele ettiğimiz cephe.	Osmanlı Devleti'nin Kutsal toprakları koruduğu cephe
İttifak Devletleri'nin bağlantı cepheleri	İngilizlerle mücadele ettiğimiz, Mısır bölgesindeki cephe.

Ruslara deniz üzerinden yardım göndermek için açılan cephe	İngilizlerin Kutül Amare'de mağlup edildiği cephe.
Osmanlı Ordusunun Sarıkamış Harekati-ni yaptığı cephe	Almanların isteği ile açılan taarruz cephesi
Mustafa Kemal'in Anafartalar Kahramanı olduğu cephe	Mustafa Kemal'in Yıldırım Orduları Komutanlığı yaptığı cephe

ETKİNLİK - 11

Verilen gelişmeler ile ilgili bilgi-özellik eşleşmesini yapınız.

1	Saltanat Şurasında görüşülüp kabul edilen, fakat Mebusan Meclisi tarafından onaylanmayan, hukuki geçerliliği bulunmayan antlaşma	K	Meclis
2	Mustafa Kemal, Millî Mücadele'ye karşı yürütülen olumsuz propagandaları etkisiz hâle getirmek için Ankara'da yayımlattığı gazete	İ	Mebusan Meclisi
3	İstanbul Hükümeti tarafından Milli Mücadele'ye zarar vermek için çıkarılan ve adına halifelik ordusu da denilen isyan.	T	Sevr
4	İlk TBMM'nin kararları hızlı bir şekilde alarak uygulamak için uygulamış olduğu hükümet şekli.	Y	Hıyaneti Vatanîye
5	İngilizler'in İstanbul'u işgali üzerine kapatılan ve kapatılması ile TBMM'nin açılmasını hızlandıran kurumun adı	R	Kuvayi İnzibatiye
6	TBMM'nin kendine isyan edenlere karşı caydırıcı bir girişim olsun diye kabul ettiği kanunun adı.	E	Sivas Kongresi
7	Sonunda, Erzurum Kongresi kararları yurdun tümünü kapsayacak şekilde aynen kabul edildiği, Erzurum Kongresi'nde oluşturulan Temsil Heyetinin tüm yurdu temsil etmesine karar verildiği kongre.	Ü	Hakimiyet-i Milliye

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

ETKİNLİK - 12

Aşağıda verilen metindeki boş bırakılan yerlere gelmesi gereken uygun kavramları yazınız.

1. Yunanlılar'ın Anadolu'yu da içine alan büyük Yunanistan kurma düşüncesine denir.
2. adına dikilmiş olan "İlk Kurşun Anıtı" bulunan İzmir'de Yunan askerine ilk kurşunu sıkan Hukuk-u Beşer gazetesi baş yazarı ve avukat olan kahramanımızdır.
3. Yunanistan'ın, İzmir'i işgalinin Wilson ilkelerine ters düşen bir gelişme olduğunu belirten ve işgalin haksızlığını ortaya koyan rapor'dur.
4. İşgallere karşı koymanın olanaksız olduğunu ve İngiliz himayesine girilmesi gerektiğini savunan cemiyetinin üyelerinden biri de Sadrazam Damat Ferit'tir.
5. Diğerlerinin aksine bölgesel olarak faaliyet göstermeyen Cemiyeti Türkler hakkında dünyada yapılmış ve yapılmakta olan propagandalara yayın yoluyla karşı koymaya çalışmıştır.
6. Türklerin Ermenilere yönelik katliam girişimlerinde bulunduğu iddialarının asılsızlığını ortaya koyan rapor'dur.
7. 15. Kolordu komutanı olup tutuklama kararına karşı çıkarak Mustafa Kemal'e "Emrinizdeyim paşam" diyerek birlikte hareket edeceğini gösteren komutan'dir.
8. Doğu Anadolu'daki milli derneklerin tümü, "Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti" adı altında birleştirildiği kongredir.
9. Mustafa Kemal'in 28/29 Mayıs 1919'de Mustafa Kemal'in bütün ordu komutanlarıyla haberleşmeyi sağlayarak askeri ve sivil makamlara gönderdiği belgedir.
10. Kurulmasına Amasya Genelgesi'nde karar verilen TBMM açılınca görevi son ermiştir.

ÜNİTE DEĞERLENDİRME SORULARI

1.

"İtilaf Devletleri tarafından devlet merkezinin bile resmen işgali, devletin yasama, yargı ve yürütmeden ibaret olan milli güçlerini işlemez duruma sokmuştur. Bu durum karşısında görev yapmaya imkân bulunamadığını hükümete resmen bildiren Mebusan Meclisi dağılmıştır. Şu hâlde, devlet merkezinin korunmasını, milletin bağımsızlığını ve devletin kurtarılmasını sağlayacak tedbirleri düşünmek ve uygulamak gereklidir. Millet tarafından olağanüstü yetkiler taşıyan bir "meclis", Ankara'da toplantıya çağırılmalıdır. Dağılmış olan, milletvekillerinden Ankara'ya gelebileceklerin de bu "meclis"e katılmaları zaruri görülmüştür..." (Nutuk, s. 563.)

H. Atatürk

Bu bilgiye bakılarak;

- I. Mebusan Meclisi'nin dağıtılması ülkenin kurtuluşu için yeni çareler düşünülmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.
- II. Ankara'da yeni bir meclis kurma çalışmaları başlatılmıştır.
- III. Mebusan Meclisi'nin üyeleri de Ankara'da kurulması planlanan meclise davet edilmiştir.

yargılarının hangisi yada hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I	B) I ve II
C) II ve III	D) I,II ve III

2.

Avusturya-Macaristan: I. Karl (Karl)
Osmanlıların Avrupa'dan tamamen çıkarılması, Balkanlar'da kendi hâkimiyetimizi kurmamız ve Ege Denizi'ne ulaşmamız gerektiğine inanıyoruz.
Topraklarımızda yaşayan çeşitli millet ve mezheplerden oluşan nüfus, imparatorluğumuzun bütünlüğünü tehdit ediyor. Sanayimizi geliştirek ama silahlarımız eski. Rusya'nın desteklediği Sırbistan'la mücadele edebilmek için Almanya gibi güçlü bir devletin desteğine ihtiyacımız var.

Avusturya Macaristan Devleti I. Karl'ın verdiği bilgilere göre;

- I. Avusturya-Macaristan Devleti'nin Ege Denizi ile ilgili hedefleri bulunmaktadır.
- II. Avusturya-Macaristan milliyetçilik akımından olumlu bir şekilde etkilenmektedir.
- III. Hedeflerinde başarılı olmak için büyük devletlerin desteğine ihtiyaç duymaktadır.

yargılarının hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II	B) I ve III
C) II ve III	D) I,II ve III

3. 19. yüzyılda Avrupa'da hız kazanan sanayileşme ve bunun sonucu ortaya çıkan sömürgecilik hareketleri devletlerarası çıkar çatışmalarına ve ekonomik rekabete dönüştü. Ayrıca Fransız İhtilali, getirdiği yeni anlayışı ve görüşlerle siyasi ve sosyal hayatta büyük değişikliklere yol açtı. Milliyetçilik düşüncesi özellikle 20. yüzyılın başlarında etkisini göstermeye başladı. Fransız İhtilali ve Sanayi İnkılabı tüm dünyayı etkiledi ve Avrupa'da sınırlar, siyasi dengeler bozuldu. Tüm bu gelişmeler, 20. yüzyıl başlarında Avrupa'da, şartlara ve zamana göre değişim gösteren gruplaşmaları ortaya çıkardı.

Yukarıdaki parçada;

- I. Birinci Dünya Savaşı'nın neden olan gelişmeler
- II. Fransız İhtilali ve Sanayi İnkılabı'nın etkileri
- III. Sömürgecilik yarışına başlayan devletlerin adları

bilgilerinin hangisi ya da hangilerine ulaşamaz?

A) Yalnız I	B) I ve II
C) Yalnız III	D) II ve III

4. Avrupa'da Almanlara mağlup olan Ruslar, İngilizlerden yardım istedi. İngiliz donanması, Fransız donanması ile birlikte Boğazlar yoluyla Ruslar'a yardım göndermek için Çanakkale önlerine geldi. Fakat İtilaf Devletleri, 18 Mart 1915 tarihinde, Boğazda yenilgiye uğrayınca 25 Nisan'da birçok noktadan Gelibolu Yarımadası'na çıkarma yaptı. Kıyıya hakim tepeleri elde tutan Türkler, düşmanı dar bir sahil şeridinde tutmayı başardı. İngiliz kuvvetleri Anafartalar'da da yenilgiye uğradı. İtilaf Devletleri 1916 başlarında bölgeyi terk etmek zorunda kaldı.

Yukarıda özellikleri verilen cephe hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

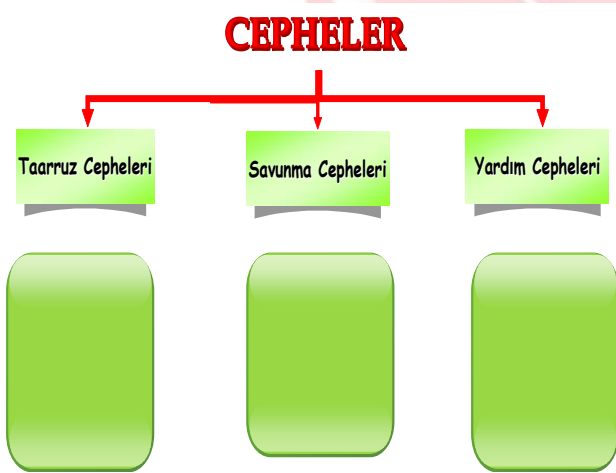
A) Çanakkale
B) Suriye-Filistin
C) Kafkasya
D) Makedonya

5. Akdeniz'de İngiliz gemilerinden kaçan Goeben (Goben) ve Breslau (Breslav) adlı Alman savaş gemileri Çanakkale Boğazı'nı geçerek Osmanlı Devleti'ne sığındı. Uluslararası hukuka göre Osmanlı Devleti'nin, tarafsız olduğu için gemileri elinde tutup mürettebatını tutuklaması gerekiyordu. İngilizlerin gemilerin teslim edilmesi isteği karşısında Osmanlı Devleti, bu savaş gemilerini satın aldığını açıkladı. Bu iki savaş gemisinin satın alınması İttihatçıların iç kamuoyunu rahatlatılmasına yönelik bir politikaydı. Türk bayrağı çekilen, Yavuz ve Midilli adı verilen bu gemiler Osmanlı donanmasıyla birlikte Alman amiralin komutasında Karadeniz'e çıkıp Rus limanlarını bombalayınca İtilaf Devletleri Osmanlı Devleti'ne savaş açtı. Böylece Osmanlı Devleti Almanya, Avusturya-Macaristan ve Bulgaristan'ın yer aldığı İttifak Devletleri grubunda Birinci Dünya Savaşı'na girmiş oldu.

Yukarıdaki metine bir başlık konulması gerekirse bu başlık aşağıdaki seçeneklerin hangisinde verilen olur?

- A) İttihat Terakki ve I. Dünya Savaşı
- B) Sınırlarımız Dışında Savaşığımız Cepheler
- C) Almanya ve Osmanlı Devleti
- D) Osmanlı Devleti Savaşa Girmesi

6.

Yukarıdaki tabloya yazılan cephelerin eşleştirmesi hangi cephede yanlış yapılmıştır?

- A) Irak - Savunma Cephesi
- B) Çanakkale - Savunma Cephesi
- C) Kafkasya - Yardım Cephesi
- D) Kanal - Taarruz Cephesi

7. Bu cemiyet halkın dinî duygularını kötüye kullanarak düşmana karşı direnmenin, mücadele etmenin faydasız olduğu görüşünü yaymaya çalışmıştır. İstanbul medreselerinin bazı müderrisleri tarafından kurulmuştur. Saltanat ve hilafeti korumayı ve desteklemeyi amaçlamıştır. Cemiyet, Hürriyet ve İtilaf Fırkasını desteklemiş, Millî Mücadele'ye karşı çıkmıştır. Cemiyetin merkezi İstanbul olmakla birlikte Anadolu'da da faaliyet göstermiştir.

Yukarıda özellikleri görülen cemiyetin adı hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) İslam Teali Cemiyeti
- B) Kürt Teali Cemiyeti
- C) İngiliz Muhipleri Cemiyeti
- D) Mavri Mira

8. İşgalci devletlerle bazı azınlıkların iş birliği yapmak istemelerinin nedenleri neler olabilir?

İngilizlerin hem saltanat ve halifeliği hem de azınlıkları kullanarak Anadolu'daki mücadeleye zarar vermek istemesinin nedenleri nelerdir?

Yukarıdaki soruya verilen cevaplar hangi seçenekte yanlış olarak ifade edilmiştir?

- A) 1.Cevap: Azınlıkların kendi devletlerini kurma isteği
2.Cevap: Milli mücadelenin başarısız olmasını sağlamak
- B) 1.Cevap: Buldukları bölgede egemen olma isteği
2.Cevap: Türk topraklarındaki bölünmüşlüğü arttırmak
- C) 1.Cevap: Azınlıkların Türk topraklarında her açıdan sıkıntılı bir yaşam sürmeleri
2.Cevap: Milli mücadelede Türklerin başarılı olup olamayacaklarını görebilmek
- D) 1.Cevap: Mondros Ateşkes Antlaşmasının maddelerinden yararlanarak İtilaf Devletlerinin de desteği ile bölgelerinde hakim olmak
2.Cevap: Türk direnişini başarısızlığa uğratmak

9. Mustafa Kemal çalışma arkadaşları ile birlikte, İzmir'in işgalinin ertesi günü 16 Mayıs 1919'da Samsun'a gitmek üzere İstanbul'dan hareket etti. 19 Mayıs 1919'da Samsun'a ulaşan Mustafa Kemal hayatı boyunca birçok güçlükle karşılaştı. Ancak o, hiç yılmadan, karamsarlığa düşmeden bu zorlukların üstesinden gelmeyi bildi.

Yukarıdaki metinde Mustafa Kemal'in hangi kişisel özellikleri üzerinde durulmaktadır?

- A) İleri görüşlülük - Cesaret
B) Kararlılık - Ümitsizliğe yer vermeme
C) Milli bilince sahip olma - İnkılapçılık
D) Kararlılık - İleri görüşlülük

10.

Kâzım Karabekir (1882 - 1948)

I. Dünya Savaş'ında Çanakkale, Irak ve Kafkas Cephelelerinde görev yaptı. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanmasından sonra kolordu komutanı olarak Erzurum'a geldi. Erzurum Kongresi'nin düzenlenmesini sağladı. Kurtuluş Savaş'ında 15. Kolordu komutanı olarak Doğu Cephesi'nde Ermenileri yenilgiye uğrattı. TBMM'de milletvekilliği yaptı. Terakkiperver Cumhuriyet Partisini kurarak başkanlığını yaptı. 1948 yılında meclis başkanı seçildi.

Yukarıda verilen bilgilere bakılarak Kazım Karabekir hakkında hangi seçenekteki yargıya ulaşamaz?

- A) Kurtuluş Savaş'ında Doğu Cephesi komutanlığı yapmıştır.
B) Doğu Anadolu'da emrindeki 15. Kolordu ile Rum birlikleri ile mücadele etmiştir.
C) Siyasi faaliyetlerde bulunmuştur
D) Doğu Anadolu'nun kurtuluşu için yapılan çalışmaların öncülüğünü yapmıştır.

11. Mustafa Kemal Erzurum'dan ayrıldıktan sonra Sivas'a geldi. Burada yapılacak kongre bütün Anadolu'yu ve Trakya'yı temsilen toplanacaktı. Amaç vatanının tamamının birlik içinde hareket etmesini sağlamak ve tek elden Millî Mücadele'yi gerçekleştirmektir.

Milli mücadele için çok büyük önem taşıyan Sivas Kongresinin toplanma kararı hangisinde alınmıştır?

- A) Erzurum Kongresi
B) Havza Genelgesi
C) Amasya Genelgesi
D) Balıkesir Kongresi

12.

Uzun tartışmalardan sonra manda fikri bir daha gündeme gelmemek üzere reddedildi. Tarih boyunca hür yaşamış bir milletin manda fikrini kabul etmesi mümkün değildi. Sivas Kongresi'nde alınan kararlardan biri de Mebusan Meclisinin derhal toplanmasıydı. Osmanlı Mebusan Meclisinin toplanması ve aldığı kararlar ise son derece önemliydi.

Manda himayenin reddedilmesi Osmanlı Mebuslar Meclisinin açılması kararlarının alınmasının hangi kavramlara önem verildiğinin göstergesidir?

- A) Milli egemenlik - milli bağımsızlık
B) Milli egemenlik - milli dil
C) Milli devlet - milli bilinç
D) Milli dil - milli tarih

13. Mustafa Kemal Temsil Heyeti adına yayımladığı bir emirle Ankara'da olağanüstü yetkilere sahip bir meclisin toplanacağını bildirdi. Bunun için seçim yapılacağını duyurdu. Kapatılan Mebusan Meclisi üyelerinden Ankara'ya gelebilenlerin de bu meclise katılmalarını istedi. İllerde seçilen temsilciler ve Mebusan Meclisinin bir kısım üyeleri Ankara'ya geldiler. 23 Nisan 1920 Cuma sabahı erken saatlerde, Ankara'da bulunan herkes meclis binası çevresinde toplandı. Halk, kendi kaderine sahip çıkmanın coşkusu içindeydi. Hacı Bayram Camisi'nde kılınan cuma namazından sonra, meclis binası girişinde yapılan törenle meclis açıldı.

TBMM'nin açılması,

- I. Halk iradesine dayalı bir yönetim anlayışının benimseneceği
II. Osmanlı yönetiminin otoritesinin tanınmadığı
III. Halkın yeni yönetim birimi ve anlayışına sahip çıktığı

yargılarının hangilerine ulaşılabilir?

- A) I,II ve III
B) I ve III
C) II ve III
D) I ve II

14. TBMM Hükümeti de güvenliği sağlamak için bazı tedbirleri alma gereğini duydu. Bu tedbirlerin başında kurulması ve Kanunu'nun (29 Nisan 1920) kabul edilmesi gelir.

Yukarıdaki boşluklara sırası ile hangi seçenekteki bilgiler gelmelidir?

- A) İstiklal Mahkemeleri - Teşkilatı Esasiye
B) Divan-ı Harp Mahkemesi - Hıyaneti Vataniye
C) İstiklal Mahkemeleri - Hıyaneti Vataniye
D) Divan-ı Harp Mahkemesi -Teşkilatı Esasiye

15. Osmanlı Devleti'nin imzaladığı bu antlaşma milletimize yaşama hakkı tanımayan ve vatanımızın parçalanmasını öngören bir antlaşmadır. TBMM bu antlaşmayı tanımadığı gibi antlaşmayı imzalayanları ve onaylayanları vatan haini ilan etti. Halk bu antlaşmanın uygulanmaması için var gücüyle mücadele etti. Kazanılan Kurtuluş Savaşı'yla bu antlaşma uygulanamadan yürürlükten kaldırıldı.

Altı çizili bölüme bakılarak Sevr Antlaşması ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bu antlaşma ölü doğmuş bir antlaşma durumundadır.
B) Sevr Antlaşması Türk halkını umutsuzluğa sevk etmek yerine halkın mücadele azmini daha da arttırmıştır.
C) TBMM Sevr Antlaşmasını tanımamış ve antlaşmayı imzalayanları sadece uyararak ile yetinmiştir.
D) Kazanılan Kurtuluş Savaşı Sevr Antlaşmasını yürürlükten kaldırmıştır.

16.

Rusya
İtalya
Fransa
İngiltere

Boğazlar
Irak
Batı Anadolu
Güneydoğu Anadolu
Musul
12 Ada

Yukarıdaki tabloda Türk topraklarında gizli yapılan antlaşmalarda yapılan paylaşım ve bunu gerçekleştirecek devletler verilmiştir.

Bu tablonun doğru eşleştirmesi hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

A)

Rusya	→	Boğazlar
İtalya	→	Irak
Fransa	→	Batı Anadolu
İngiltere	→	Güneydoğu Anadolu
	→	Musul
	→	12 Ada

B)

Rusya	→	Boğazlar
İtalya	→	Irak
Fransa	→	Batı Anadolu
İngiltere	→	Güneydoğu Anadolu
	→	Musul
	→	12 Ada

C)

Rusya	→	Boğazlar
İtalya	→	Irak
Fransa	→	Batı Anadolu
İngiltere	→	Güneydoğu Anadolu
	→	Musul
	→	12 Ada

D)

Rusya	→	Boğazlar
İtalya	→	Irak
Fransa	→	Batı Anadolu
İngiltere	→	Güneydoğu Anadolu
	→	Musul
	→	12 Ada

17.

İttifak (Bağlaşma)	İtilaf (Antlaşma)
Almanya	İngiltere
Avusturya – Macaristan İmparatorluğu	Fransa
İtalya (1915'te İtilaf Devletleri'ne katıldı.)	Rusya
Bulgaristan	Sırbistan
Osmanlı İmparatorluğu	İtalya

Bu tabloya bakılarak;

- I. Zaman içinde bloklar arası geçiş yaşanmıştır.
- II. Dünyanın en büyük sömürgeci güçleri İttifak bloğunda yer almışlardır.
- III. Osmanlı Devleti İttifak Devletlerine en son katılan devlettir.

yargılarının hangisi ya da hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız II B) I ve II
C) I ve III D) II ve III

18.

“Ben bahriye nazırıyım. İtilaf Devletlerinin hükümetimiz üzerindeki baskısı günden güne artıyor. Bir an önce barış yapılmalı. Bunu sağlamak için artık Anadolu ile iyi geçinme ve iş birliği yapılması yönünde bir politika izlemeye başladık. Hükümetin temsilcisi olarak Temsil Heyeti Başkanı Mustafa Kemal Paşa ile görüşmek üzere Amasya'ya gittim. Bu görüşmeler (Amasya Görüşmeleri, 20-22 Ekim 1919) sonunda hükümetimiz Erzurum ve Sivas kongrelerinde alınan kararları kabul etti ve protokol imzaladık. Buna göre, Mebusan Meclisi toplanacak, Temsil Heyeti de yurdun bütünlüğüne zarar gelmemesi şartıyla İstanbul'a karışmayacaktı.”

Salih Paşa'nın verdiği bu bilgilere göre;

- I. İstanbul Hükümeti Temsil Heyeti'ni tanımıştır.
- II. Mebusan Meclisi'nin İstanbul dışında toplanmasına karar verilmiştir.
- III. İtilaf Devletleri'nin İstanbul Hükümetine olan baskısı giderek arttığı görülmüştür.

yargılarının hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I,II ve III

19. I. Dünya Savaşı devam ederken Osmanlı Devleti'nin sona ermek üzere olduğunu düşünen İtilaf Devletleri kendi aralarında gizli antlaşmalar yaparak Osmanlı topraklarını paylaştılar. Gizli antlaşmalara göre İstanbul, Boğazlar ve Marmara kıyıları Rusya'ya verilecekti. On iki Ada, Güney ve Batı Anadolu İtalyanlara bırakılacaktı. Bu sayede İtalya'nın İtilaf Devletleri yanında savaşa girmesi sağlandı. Çukurova, Güneydoğu Anadolu, Musul ve Suriye çevresi Fransızlara ait olacak, Irak İngilizlere bırakılacak diğer bölgelerde ise bir Arap devleti kurulacaktı.

Yukarıdaki bilgilere bakılarak;

- I. Henüz savaş sonuçlanmadan Osmanlı Devleti paylaşılmıştır.
- II. İtilaf Devletleri İtalya'yı yanlarına çekmek için Osmanlı'nın paylaşımına onu da dahil etmişlerdir.
- III. Osmanlı topraklarında İngiltere'nin, güdümünde bir Arap devleti kurulması hedeflenmiştir.

yargılarının hangilerine ulaşılabilir?

- A) I,II ve III
B) I ve II
C) II ve III
D) I ve III

20. Bu cephede Osmanlı ordusu İngilizler ve onlarla iş birliği yapan bazı Arap kabileleri ile savaştı. İngilizler Türklerin İran üzerinden Hindistan'ı tehdit etmesini önlemek ve İran üzerinden geçip Rusya ile birleşmek istiyorlardı. Bağdat yakınlarındaki Kutulamare'de başarılı olmasına rağmen asker ve mühimmat yönünden zayıf düşen Osmanlı ordusu İngilizlere mağlup oldu.

Yukarıda özellikleri verilen cephe hangi seçenektir?

- A) Irak Cephesi
B) Galiçya Cephesi
C) Çanakkale Cephesi
D) Suriye-Filistin Cephesi

CEVAPLAR

1. ETKİNLİK: 1. D - 2. D - 3. D - 4. Y - 5. Y - 6. D - 7. Y - 8. D - 9. Y - 10. D - 11. D - 12. D
2. ETKİNLİK: 1. F - 2. C - 3. E - 4. B - 5. D - 6. A
3. ETKİNLİK: 1. C - 2. B - 3. D - 4. B - 5. F - 6. A
4. ETKİNLİK: **Çanakkale Cephesi:** 4, 8 ve 10
Irak Cephesi: 1, 7,
Kanal Cephesi: 2, 6
Suriye Cephesi: 3, 5 ve 9
5. ETKİNLİK: **Havza Genelgesi:** 3, 6
Amasya Genelgesi: 1, 5 ve 9
Erzurum Kongresi: 4, 7 ve 10
Sivas Kongresi: 2, 8
6. ETKİNLİK: 1. D - 2. Y - 3. D - 4. Y - 5. Y - 6. Y - 7. Y - 8. Y - 9. D - 10. D - 11. D
7. ETKİNLİK: Çanakkale- Kafkasya ve Suriye
Rauf Orbay
Sivas Kongresi
Erzurum Kongresi
Ali Fuat Paşa
Misak-ı Milli
Çerkez Ethem - Demirci Mehmet Efe
Sevr Antlaşması
Mebusan Meclisi
Hiyanet-i Vataniye
İrade-i Milliye , Hakimiyet-i Milliye, Anadolu Ajansı
Almanya
Süveyş Kanalı
Ermeniler
8. ETKİNLİK: 1. D - 2. Y - 3. D - 4. Y - 5. Y - 6. D - 7. D - 8. Y - 9. D - 10. D - 11. Y - 12. D
9. ETKİNLİK: **ŞİFRE:** MİLLİ UYANIŞ
10. ETKİNLİK: Ruslar ile mücadele ettiğimiz cephe: **1**
Osmanlı Devleti'nin Kutsal toprakları koruduğu cephe: **2**
İttifak Devletleri'nin bağlantı cepheleri: **5**
İngilizlerle mücadele ettiğimiz, Mısır bölgesindeki cephe: **3**
Ruslara deniz üzerinden yardım göndermek için açılan cephe: **4**
İngilizler'in Kutül Amare'de mağlup edildiği cephe: **6**
Osmanlı Ordusunun Sarıkamış Harekatını yaptığı cephe: **1**
Almanların isteği ile açılan taarruz cephesi: **3**
Mustafa Kemal'in Anafartalar Kahramanı olduğu cephe: **4**
Mustafa Kemal'in Yıldırım Orduları Komutanlığı yaptığı cephe: **7**
11. ETKİNLİK: **ŞİFRE:** TÜRKİYE

- 12. ETKİNLİK:**
1. Kuva-yı Milliye
 2. Hasan Tahsin
 3. Amiral Bristol Raporu
 4. İngiliz Muhipleri
 5. Milli Kongre
 6. General Harbourd
 7. Kazım Karabekir
 8. Erzurum Kongresi
 9. Havza Genelgesi
 10. Temsil Heyeti

ÜNİTE DEĞERLENDİRME:

1. D	6. C	11. C	16. A
2. B	7. C	12. A	17. D
3. B	8. A	13. A	18. B
4. A	9. B	14. C	19. A
5. D	10. B	15. B	20. A

NOT: Her hakkı saklıdır. **Ticari amaçla kullanılamaz.** Kullanacak öğretmenlerimize ve öğrencilerimize faydalı olması dileklerimizle.

Ahmet KARTAL - Mustafa PETEK

NARTEST Sosyal Bilgiler Yazarları